

ဗုဒ္ဓ၏ လောကအမြင်

ရှင်ရာဟုလာ

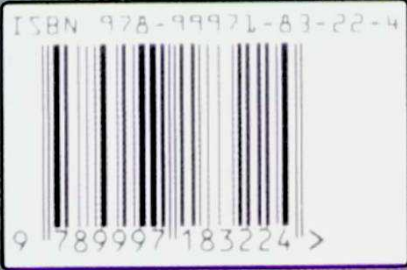
၁၉၇၇ ခုနှစ်က 'ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်ဗုဒ္ဓတရား' အမည်ဖြင့် ထွက်ရှိခဲ့သောစာအုပ်ကို
အမည်ပြောင်းလဲထုတ်ဝေပါသည်

mg yoe . com

ဤစာအုပ်၌ ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တလောကအပေါ် သုံးသပ်ချက်ကို
 အဓိက ဦးတည်ဖော်ပြထားသည်။
 ယင်းသို့ဖော်ပြရာ၌ အကြောင်းအရာအားဖြင့် မူလရှိပြီးပါးများ၊ လူသားဝါဒများ၊
 သံသရာနှင့် ၃၁ ခံ၊ ဗြာဟ္မဏများက သတ္တဝါသည်
 သေပြီးနောက် ဖြစ်သေးသလား၊ မဖြစ်တော့ဘူးလားအမေးကို
 ဗုဒ္ဓ အကြောင်းမပြောခဲ့ဘဲ ဝသည့်များနှင့် သံသရာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊
 သံသရာမှ ထွက်မြောက်ရာနည်းလမ်းမှာ အဘယ်နည်း၊
 နိဗ္ဗာန်၊ သမထ ဝသည့်တို့ကိုပါ ထေရဝါဒပိဋကတ်နှင့် ထေရဝါဒအဋ္ဌကထာ၊
 ဋီကာကျမ်းတို့ကို လေ့လာသုံးသပ်၍ တင်ပြထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓက "သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက် ဖြစ်သေးသလား၊ မဖြစ်တော့ဘူးလား"
 ဟူသော တိတ္ထိဝိဇ္ဇာသားနှင့်တကွ ပညာရှင်များ၏အမေးကို
 မည်သည့်အခါမှ ဖြေဆိုခြင်း မပြုခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် ယင်းကိစ္စ၌
 မကျွမ်းကျင်ဟူ၍ ယူဆသူများ ဗုဒ္ဓခေတ်ကလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။
 နောင်ကာလ၌ ပညာရှိများက သံသယရှိခဲ့ကြပါသည်။
 ဤစာအုပ်တစ်အုပ်လုံးကို ဖတ်ရှုပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓက ယင်းကိစ္စကို အကြောင်း
 မပြောခဲ့ဘဲနည်းဟူသောမေးခွန်းသည် ဖြေလည်ကောင်းဖြေလည်သွားပါလိမ့်မည်။

ဤစာအုပ်၌ အဓိကဖော်ပြချက်များမှာ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်လာ
 အဓိပ္ပာယ်များ ဖြစ်ပါသည်။ တဖတ်သူများ မဟုတ်အလို့ငှာ
 မဟာယာနပိဋကတ်လာ အယူအဆများကိုလည်း လက်လှမ်းမီသမျှ ဝုဆောင်း၍
 နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

- စာမျက်နှာ ■ ၁၉၆
- စာအုပ်ဆိုဒ် ■ အလျား ၁၄.၇ X အနံ ၂၁ စင်တီမီတာ
- စာအုပ်အမျိုးအစား ■ သုတ
- မျက်နှာဖုံးသရုပ်ဖော် ■ ဇာလင်းထက်
- အတွင်းအပြင်အဆင် ■ စောမာလာ
- စာပြင် ■ နေမင်းသိမ်း
- ဘာသာရေးဆိုင်ရာခွင့်ပြုချက်အမှတ် ■ ၀၉၈၁၈
- ISBN ■ 978 - 99971 - 83 - 22 - 4
- ထုတ်ဝေခြင်း ■ ပထမအကြိမ် - ဩဂုတ်လ၊ ၁၉၇၇
ဒုတိယအကြိမ် - ဇွန်လ၊ ၁၉၉၀
အသစ်ထပ်မံပုံနှိပ်ခြင်း၊ ဩဂုတ်လ-၂၀၂၅
- အုပ်ရေ ■ ၇၀၀
- စာမူမူပိုင် ■ စာရေးသူ
- ပုံနှိပ်မူပိုင် ■ သားငယ်စာပေ

တန်ဖိုး ■ ၁၂၀၀၀ ကျပ်

ဤစာအုပ်ကို ဦးဖြိုးဝေ၊ သားငယ်စာပေ (၀၂၀၀၆)၊ အမှတ် ၂၃/၄ (က)၊ တရုတ်ကျောင်းလမ်း၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးက ထုတ်ဝေ၍ ဦးနိုင်ဦး၊ ငွေပြည်တော်ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၁၀၂)၊ အမှတ် (၁၄/အေ-၁)၊ နေကြာလမ်း၊ ၂-ရပ်ကွက်၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၌ ပုံနှိပ်သည်။

သတိပေးခြင်း

ဤစာအုပ်ထုတ်လုပ်ဖွဲ့စည်းမှုပုံစံသည် သားငယ်စာပေတိုက်၏ မူပိုင်ဖြစ်သည်။ စာအုပ်အညွှန်း၊ စာအုပ်ဝေဖန်ချက်ရေးခြင်းမှလွဲ၍ ယခုပုံစံအတိုင်း စာတစ်အုပ်လုံးကိုဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုဖြစ်စေ၊ အခြားသော မည်သည့်ပုံစံသို့မျှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲသုံးစွဲခွင့်မပြု။

မာတိကာ

မိတ်ဆက်

၁။	ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် သတ္တလောက	၁၃
၂။	၃၁ ဘုံနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ	၁၉
၃။	ရုပ်၊ နာမ် သဘာဝနှင့် ဗုဒ္ဓအယူအဆ	၂၉
၄။	ဒိဋ္ဌိနှင့် အယူဝါဒ ပြဿနာများ	၅၁
၅။	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	၆၇
၆။	ထေရဝါဒနှင့် သံသရာ	၈၁
၇။	ရုပ်သဘာဝ	၉၇
၈။	နိဗ္ဗာန်	၁၂၁
	(က) နိဗ္ဗာန်လေ့လာချက်	၁၂၂
	(ခ) သမထကျင့်စဉ်များ	၁၃၃
	(ဂ) ဝိပဿနာကျင့်စဉ်များ	၁၃၉
	(ဃ) ပွားများခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ခြင်း	၁၄၉
	(င) ရဟန္တာ	၁၇၀
၉။	မဟာယာနနိဗ္ဗာန်	၁၇၇
	ကျမ်းကိုးများ	၁၉၆

မိတ်ဆက်

ဒုတိယကျမ်းစာအဖြစ် ဤစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေပါသည်။ ဤစာအုပ်၌ အဓိကအားဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တလောကအပေါ် သုံးသပ်ချက်ကို အဓိကဦးတည်ဖော်ပြပါမည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာ၌ အကြောင်းအရာအားဖြင့် မူလရှိပြီးဝါဒများ၊ လူသားဝါဒများ၊ သံသရာနှင့် ၃၁ ဘုံ၊ ဗုဒ္ဓသည် ဗြာဟ္မဏများက သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက် ဖြစ်သေးသလား၊ မဖြစ်တော့ဘူးလားအမေးကို ဘာကြောင့်မဖြေခဲ့သည် စသည်များနှင့် သံသရာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ရာနည်းလမ်းမှာ အဘယ်နည်း၊ နိဗ္ဗာန်၊ သမထ စသည်တို့ကိုပါ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်နှင့် ထေရဝါဒအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းကို လေ့လာသုံးသပ်၍ တင်ပြပါသည်။

ယင်းသို့တင်ပြရာ၌ အခက်အခဲအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် အကြီးမားဆုံးသော အခက်အခဲမှာ ပါဠိဘာသာကို မြန်မာသို့ပြန်ဆိုရာ၌ အခက်အခဲရှိခြင်းနှင့် ရှေးက မြန်မာပြန်ဆိုထားသောစကားလုံး၊ အဓိပ္ပာယ်များကို ယခုခေတ် သုတေသီများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို လေ့လာလိုသူများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ နားလည်ရန်ခက်ခဲခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့ရပါသည်။ တခြားစာအုပ်စာတမ်းများကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းမှာ အနည်းငယ် အဓိပ္ပာယ်လွဲသွားသော်လည်း မူလဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို မထိခိုက်လျှင် အပြစ်မရှိနိုင်သော်လည်း ဘာသာရေးကျမ်းစာများကို ဘာသာပြန်ဆိုရာ၌မူ မူလကျမ်းရင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုချက်ကို လုံးဝမထိခိုက်အောင် သတိပြု၍ ဘာသာပြန်ရခြင်းမှာ လွယ်သည်မဟုတ်ပါ။

ယင်းသို့ မူရင်းကျအောင် ဘာသာပြန်ဆိုပါလည်း ယခုခေတ်လူငယ်များ နားလည်ရန် ခဲယဉ်းနေတတ်ပြန်ပါသည်။ ယခုခေတ်လူငယ်များ ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာဒဿနအမြင်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စာပြုသူများက သိရှိအောင် မပြနိုင်ပါကလည်း စာပြုရကျိုးနပ်မည် မဟုတ်ပါ။ ယခုခေတ် လူငယ်များသည် ဘာမဆို စေ့စေ့စပ်စပ် နားလည်လိုကြသည်။ ယောင်ဝါးဝါးအဓိပ္ပာယ်မျိုးကို လက်မခံတတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့ ဤနေရာ၌ သတိပြုရမည့်

အချက်တစ်ခုမှာ ကျွန်ုပ်တို့တင်ပြသော စာအုပ်စာတမ်းများကို အဘိုးကြီး၊ အဘွားကြီးများ အတွက်သာ မဖြစ်စေဘဲ လေ့လာလိုသူ၊ သိလိုသူ လူငယ်လူရွယ်များအတွက်ပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားမှ ပို၍ပြည့်စုံမည်ဆိုသောအချက် ဖြစ်ပါသည်။ လူငယ်လူရွယ်များ နားလည်အောင် အရေးအသားကအစ အဓိပ္ပာယ်အယူအဆပါ မူရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို မပျောက်စေဘဲ ခေတ်နှင့် အညီ တင်ပြနိုင်မှသာ လူငယ်များဖတ်ချင်လာမည်၊ နားလည်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ‘မိမိ ဗုဒ္ဓဘာသာအကြောင်း မိမိသိထားရမည်’ဟူ၍ နားလည်ကြသော်လည်း ကျမ်းစာအုပ် ကြီးများမှာ လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို လေးနက်သော စာသားများဖြင့် ဖော်ပြထားသောကြောင့် လူငယ်များ မကိုင်ရဲအောင် ရှိနေကြပါသည်။

ထိုအခက်အခဲကို ကျော်လွှားနိုင်အောင် ကျွန်ုပ်တို့က ထင်ရှားသော အသုံးအနှုန်း များဖြင့် ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို ချပြကြရပါမည်။ ယင်းအထက်ပါရည်ရွယ်ချက်ကိုဦးတည်၍ စာပြုသောအခါ ဗုဒ္ဓစကားတော်များနှင့်တကွ ပိဋကတ်စာသားများကို ကပျက်ကယက် မလုပ်မိအောင်ဟူ၍ သတိထားရပြန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဗီရိယံ ခန့်ညားစွာထားရန် မဟုတ်သော၊ ဖတ်ပြီးရင်း ဖတ်ရမည်ဖြစ်သော ကာလဝတ္ထုစာအုပ်များနှင့် အတူယှဉ်တွဲ၍ နေရာယူနိုင်သော ဘာသာရေးစာအုပ်များကို ပြုစုကြသူတို့အဖို့ မလွယ်ကူပါ။ ဤစာတမ်း၏ အစပိုင်းကို ဗုဒ္ဓဓမ္မလောကစာစောင်၌ ဖော်ပြစဉ်က စာဖတ်သူများထံမှ တင်ပြသော အကြောင်းအရာများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းမှာ အရှိစိတ်ကိုဖော်ပြရာ၌ ရှေးအရေး အသားမျိုးမဟုတ်ဘဲ ထင်လွယ်၊ မြင်လွယ်၊ သိလွယ်သော စကားများဖြင့် ဖော်ပြထား သည်ကို တချို့စာဖတ်သူများက အယူအဆလွဲမှားသည်ဟု ထင်သောကြောင့် အကြံ ပြုခြင်းတချို့ ရှိခဲ့ပါသည်။

တခြားချီးကျူးစရာများ၊ အကြံပြုစာများနှင့် လွဲမှားသွားသည့်အချက်တို့ကို ထောက်ပြစာများ လက်ခံရရှိခဲ့သောကြောင့် ဝမ်းသာရပါသည်။ စာပြုသူများဆိုသည်မှာ တတ်လွန်း၍ ရေးခြင်းမျိုးကားမဟုတ်ပါ။ သူသိ၊ ငါသိ အကြောင်းများကို တင်ပြတတ်သူ များသာဖြစ်ကြပါသည်။ ကျမ်းစာအုပ်များထဲမှ တိုစိတိုစိများကို ရွေးထုတ်၍ စာအုပ်စာတမ်း ဖြစ်အောင် ပြုစုရသည်မှာပင် မလွယ်ကူသောအလုပ် ဖြစ်ပါသည်ဆိုလျှင် ဘာသာရေး သဘောတရားများကို လူအများနားလည်အောင် ရေးသားပြုစုရသည်မှာ ပို၍ပင် ခဲယဉ်း ပါလိမ့်မည်။

ဗြာဟ္မဏ အယူအဆဟောင်းဆိုသည်မှာ ရှေးဟောင်းခေတ်မှ အိန္ဒိယပြည်သူများ လက်ခံယုံကြည်သော ဝါဒဖြစ်ပါသည်။ ယင်းရှေးအစဉ်အလာကို ယုံကြည်ခြင်းကို ကျွန်ုပ်တို့က အပြစ်တစ်ခုဟူ၍ မယူဆလိုပါ။ သတ္တလောကသည် မူလအားဖြင့် အသိဉာဏ် နှစ်ခုကြီးများဖြစ်ပါသည်။ တဖြည်းဖြည်း တွေးဆကြံစည်ရာမှ တိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်အောင် လူသားများကပင် ကြံစည်ကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓမပွင့်မီခေတ် အိန္ဒိယနှင့် တခြားအာရှနိုင်ငံများမှ တိုးတက်သောအယူအဆများ ရှိလာပြီ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဥရောပတိုက်နှင့် အာရှအနောက်ဒေသမှာလည်း ပညာရှင် ကြီးများ ပေါ်ထွက်နေကြပါပြီ။

ဗုဒ္ဓခေတ်မှာလည်း အိန္ဒိယ၌ ပူရာဏကဿပ၊ မက္ခလိဂေါသာလနှင့် ဂျိန်းဟု လူသိများသော နိဂဏ္ဍဂိုဏ်းဆရာကြီးများသည်လည်းကောင်း၊ တရုတ်ပြည်၌ ကွန်ဖြူးရှပ် စသော ဆရာကြီးများ ပေါ်ထွက်လာကြပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် မိမိတို့အယူအဆ များကို လူသားများသိရှိနိုင်ရန် ဖြန့်ချိခဲ့ကြပါသည်။ တချို့သော ထိုခေတ်ပညာရှင်များမှာ လူထုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများအတွက် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသလို နက္ခတ်နှင့်ပတ်သက်သော အတတ်ပညာများ၊ အတွေးအခေါ်နှင့်ပတ်သက်သော ပညာများ၊ သိပ္ပံနှင့်ပတ်သက်သော ပညာများ စသည်ဖြင့် ပို့ချခြင်း၊ ဖြန့်ချိခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀၊ ၃၀၀၀ လောက် ပတ်ဝန်းကျင်မှစ၍ ကမ္ဘာကြီးသည် ထိုထိုပညာရှင်များ ပေါ်ထွက် လာခြင်းကို အထောက်အကူပြု၍ အဘက်ဘက်မှ တိုးတက်စပြုလာခဲ့ပါသည်။

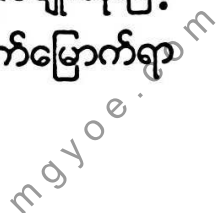
တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ကြိုးစားလာရာမှ ကမ္ဘာကြီးသည် ပို၍ တိုးတက်လာခဲ့ရာ ယခုအခါ အရာဝတ္ထုတိုင်းကို အသုံးချ၍ရသော၊ အကြောင်းအရာတိုင်းကို ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ် တတ်သော ပညာအရပ်ရပ်သည် ပြည့်စုံလာပြီဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် နေကြသော ဗုဒ္ဓအမည်ခံတော်မူသည့် ဂေါတမနွယ်ဖွား သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထိုထိုသော ပညာရှင်များအနက် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓအမည်ကိုမခံယူမီ ယောဂါဝစရ (တရားကျင့်နေစဉ်) အချိန်က သူ့အား အဘိဓမ္မာပညာရှင်အဖြစ် ခံယူပါရန် သူ၏ ပထမဆရာ၊ ဒုတိယဆရာများဖြစ်ကြသည့် အာဠာရရသေ့နှင့် ဥဒကရသေ့တို့က တိုက်တွန်းခဲ့သည်ကို လက်မခံခဲ့ကြောင်း ပိဋကတ်မှာတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် မင်းသား ဘဝက သူငယ်ချင်းဖြစ်ဖူးသည့် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက သူ့နန်းတော်ထဲလာနေရန်နှင့် ပညာရှင်အဖြစ်ခံယူရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်ကိုလည်း ဗုဒ္ဓက လက်မခံခဲ့ကြောင်း တွေ့ရ

ပါသည်။ ဗုဒ္ဓအဖြစ် ခံယူပြီးနောက်တွင်လည်း ဗြာဟ္မဏဆရာကြီး ပညာရှင်များက ဗုဒ္ဓအား လူနှင့် လူ့ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ်သက်သော အယူအဆများကို မေးမြန်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မင်္ဂလာသုတ်၊ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ် စသည်များ၌ လူနှင့် လူ့ပတ်ဝန်းကျင်တို့၏ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် အခြေခံသဘောတရားများစွာတို့ကို ဖြေဆိုရှင်းလင်းထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထို့အပြင် ရဟန်းအချင်းချင်း၊ လူအချင်းချင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မေတ္တာထားရန် အရေးကြီးကြောင်းကိုလည်း အခါအားလျော်စွာ ဗုဒ္ဓညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။ လူမှုရေး နယ်ပယ်သည် သတ္တလောကအတွင်း မရှိလျှင်မဖြစ်သော အကြောင်းအရာများဖြစ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓနားလည်ခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓသည် လူအများနှင့် စကားပြောရာ၌ ဥပမာကို အခြေခံအားဖြင့် သုံးစွဲခဲ့ကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ အကြောင်းအရာ တစ်ခုခုကို ဥပမာအားဖြင့် ရှင်းလင်းပြောဆိုပါက လူသားများ နားလည်တတ်ကြောင်း ဗုဒ္ဓက မြင်ခဲ့ပါသည်။

သို့သော် ဗုဒ္ဓ၏ရည်ရွယ်ချက်များကား လောကီလူမှုရေးနယ်ပယ်မျှဖြင့် လမ်းမဆုံးပါ။ ‘လောကကြီးသည် ပျော်စရာကောင်းသောကြောင့် လူသားများ ပျော်ကြသည်၊ လောကကြီးသည် ငြီးငွေ့စရာကောင်းသောကြောင့် ငြီးငွေ့ကြသည်၊ လောကကြီးသည် ချမ်းသာစရာရှိသောကြောင့် ချမ်းသာကြသည်၊ လောကကြီးသည် ဆင်းရဲစရာရှိသောကြောင့် ဆင်းရဲကြသည်၊ လောကကြီးသည် ထွက်မြောက်စရာ ရှိသောကြောင့် ထွက်မြောက်ကြသည်’ ဟု မြင်ခဲ့ပါသည်။ သတ္တလောကကို ဒဿနိက ပညာဖြင့် ဗုဒ္ဓသုံးသပ်ထားသော အထက်ပါစကားစုမှာ ဗုဒ္ဓ၏ အရေးအကြီးဆုံး ပုံသေ နည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ လောကကြီး၏ ပျော်စရာနှင့် စိတ်ပျက်စရာကို အမှန်တရားဟူ၍ သမုဒယသစ္စာနှင့် ဒုက္ခသစ္စာဟု အမည်ပေးထားပါသည်။ ပျော်စရာကောင်းသည်မှာ အမှန်တရား (သမုဒယသစ္စာ)၊ စိတ်ပျက်စရာကောင်းသည်မှာ အမှန်တရား (ဒုက္ခသစ္စာ) ဟူ၍ သတ်မှတ်ပါသည်။

ပျော်စရာနှင့် စိတ်ပျက်စရာမဟုတ်သော လောကမှလွတ်မြောက်ရာနည်းလမ်းကို ဆရာဆရာများထံ၌ နည်းနာခံ၍ ၆ နှစ်ကြာထိ ရှာဖွေစုံစမ်းခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့စုံစမ်းရာ၌ ထိုဆရာကြီး၏ လက်တွေ့အကျင့်ကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်၍ ရှာဖွေခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးလုံးဖြင့် ကြိုးပမ်းခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ၆ နှစ်ကြာထိ ရှာဖွေခဲ့သော်လည်း လောကမှ ထွက်မြောက်ရာ

နည်းလမ်းကို မတွေ့ခဲ့ပါ။ နောက်ဆုံး မဟာဗောဓိပင်၌ လောကမှ ထွက်မြောက်ရာ အမှန်တရားကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ လောကမှထွက်မြောက်ကြောင်းအကျင့်ကို မဂ္ဂ သစ္စာဟူ၍ သတ်မှတ်ပြီး လောကမှထွက်မြောက်ခြင်းကို နိရောဓသစ္စာဟူ၍ သတ်မှတ် ပါသည်။ သို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးသည် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ပထမပုံသေနည်းမှာ “သတ္တလောက၌ ကျင်လည်စရာရှိသောကြောင့် သတ္တဝါများ ကျင်လည်ကြရသည်။ သတ္တဝါများ သတ္တလောကမှ ထွက်မြောက်စရာရှိသောကြောင့် ထွက်မြောက်ကြရသည်” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ကျင်လည်စရာရှိခြင်းကို အထူးလေ့လာစရာမလိုပါ။ လူနှင့်သတ္တလောက သားများ ရရှိထားသော ကြားစရာ၊ မြင်စရာ၊ နံစရာ စသည်များမှ အမြင်၊ အကြား၊ အနံ့ စသည်တို့ကြောင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ မနှစ်သက်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာရပေရာ ယင်းအာရုံ ငါးပါးရှိနေသမျှ ကျင်လည်ကြရပေဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ထို မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာတို့ မရှိအောင် လုံးဖြတ်သဖြင့်လည်း သံသရာမှ ထွက်မြောက်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ထိုကုဏ္ဍငါးပါးမရှိအောင်၊ နောက်ထပ်မရအောင် မလိုချင်မှ ဖြစ်ပါမည်။ မလိုချင်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းမှာ အလေ့အကျင့် (အကျင့်တရား) များဖြင့် စိတ်ကို ပြောင်းယူ ရမှ ဖြစ်ပါမည်။ သို့ဖြစ်၍ မဂ္ဂင် ၈ ပါးဖြင့် ကြိုးစားသူအား မလိုချင်သောစိတ်များ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း ဗုဒ္ဓတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းတရားများကို လေ့လာရန်၊ အားထုတ်ရန်၊ ၄၅ ဝါတိတိ မနားမနေ လူသားများအတွင်း ပို့ချခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ အဘိဓမ္မာတစ်ရပ် အသစ်ထူထောင်သူတစ်ဦးအဖြစ် ကမ္ဘာ့လူသားများက ဗုဒ္ဓကို အသိအမှတ်ပြုလာကြ ပါသည်။

အမှန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓသည် အဘိဓမ္မာပညာရှင်၊ ဒဿနိကပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ သူ၏ ဒဿနိကသဘောမှာ စိတ်နှင့်ရုပ်တို့ကို စိတ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသော နည်းလမ်းဖြင့် အမှန်တကယ် သဘာဝကို တွေ့ရှိနိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ယခုခေတ်အမြင်သမားများအနေဖြင့် ‘မှန်းဆ၍ခွဲစိတ်နည်း’ဟူ၍ အမည်ပေးရန် ကြိုးစား နေသော်လည်း ဗုဒ္ဓကမူ သူ၏နည်းမှာ နိဿယနှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုအမိန့်တစ်ခုမှာ “သန္တိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဖောပဿိကော”ဟူ၍ မိန့်ကြားထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သူ၏နည်းလမ်းသည် ဟုတ်၊ မဟုတ် လက်တွေ့စမ်းသပ်ပါဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓခေတ်

ပညာရှင်ကြီးအများအပြားက လက်ခံခဲ့ကြပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ပညာရှင်များစွာ တို့ကလည်း ဗုဒ္ဓ၏အမြင်ကို ထောက်ခံခဲ့ကြပါသည်။

တခြားလေ့လာစရာတစ်ခုမှာ ဗုဒ္ဓသည် ၄၅ ဝါတိုင်တိုင် လူသားများစွာတို့နှင့် တွေ့ထိခဲ့ပါသည်။ မနားမနေ တရားဓမ္မများကို ဟောကြားခဲ့ပါသည်။ နိကာယ်ငါးရပ်၊ ပိဋကတ်သုံးပုံအားဖြင့် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ရှိသည်ဟု အမှတ်အသား ပြုကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သိရှိနားလည်သမျှဆိုလျှင် စာအုပ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ရှိနေပါသည်။ ထိုသို့ဟောကြားချက်များမှာ ဗုဒ္ဓလက်ထက်က အစီအစဉ်တကျမရှိခဲ့ဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီး ရှင်မဟာကဿပအမှူးရှိသော သံဃာတော်များက စုစည်းရာမှ အစုအစည်းအဖြစ် ပိဋကတ်အဖြစ် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဋ္ဌကထာကျမ်းများက “လက်ရှိပိဋကတ်မှာ ဘုရားဟောခဲ့သမျှ အားလုံးပါဝင်သည်။ အကြွင်းအကျန်မရှိပါ” ဟု ဆိုထားသော်လည်း ၄၅ ဝါတိတိ ဟောကြားချက်၊ ညွှန်ကြားချက်၊ အဆိုအမိန့်ဟူသမျှ ကုန်ချင်မှကုန်ပါမည်။ အကြွင်းအကျန် ရှိကောင်းရှိနေမည်ဟု သံသယဝင်နိုင်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဘုရားဟောကြားခဲ့သော သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာ၊ ဝိနည်းဟူသော ပိဋကတ်သုံးပုံကား ကျယ်ဝန်းလှပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ တပည့်ရဟန်းများ၊ လူ့ဥပါသကာများ လေ့လာ၍မကုန်၊ မှတ်သား၍ မကုန်နိုင်အောင် ရှိပါသည်။ တခြားပညာရှင်များစွာတို့လည်း အချိန်မရွေး လေ့လာနိုင် ပါသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော “ငါ၏တရားဓမ္မကို မည်သူမဆို လေ့လာ နိုင်သည်၊ ခြွင်းချက်မထား” ဟူသော အဆိုအမိန့်ကို သာသနာဝင်အားလုံးက လက်ခံပြီး လမ်းဖွင့်ပေးခဲ့ကြပါသည်။ မည်သူမကြည့်ရ၊ မည်သူမဖတ်ရ၊ မည်သူကဖတ်နိုင်၊ လေ့လာ နိုင်သည်ဟူသော အကန့်အသတ်မျိုးကို ဗုဒ္ဓဝါဒီများ မည်သည့်ကာလကမျှ မတားဆီးခဲ့ ကြပါ။ သို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့ပညာရှင်ကြီးများသည် သူတို့၏အမြင်ကို ပွင့်လင်းစွာ တင်ပြ သည်မှာလည်း ဗုဒ္ဓ၏ရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ပိဋကတ်ကို အခြေတည်၍ လေ့လာခဲ့ကြသော စာအုပ်စာတမ်းများကို စာရင်းပြုလုပ်မည်ဆိုပါက သိန်းသန်းကုဋေချီ၍ ရှိလာလိမ့်မည်။ နောက်ထပ်လည်း လေ့လာကြဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာ၍၊ မှတ်သား၍၊ စာအုပ်စာတမ်းပြုစု၍ ဗုဒ္ဓ၏ပိဋကတ်သည် မည်သည့်အခါမျှ ကုန်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

ဤစာအုပ်၌ ထေရဝါဒပိဋကတ်နှင့် အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၊ ဋီကာကျမ်းများ၏ အဆိုအမိန့်တို့ကို စုစည်း၍ လက်လှမ်းမီသမျှ တင်ပြထားပါသည်။ ဗုဒ္ဓက “သတ္တဝါသည် သေပြီးနောက် ဖြစ်သေးသလား၊ မဖြစ်တော့ဘူးလား” ဟူသော တိတ္ထိဂိုဏ်းသားနှင့်တကွ ပညာရှင်များ၏အမေးကို မည်သည့်အခါမှဖြေဆိုခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် ယင်းကိစ္စ၌ မကျွမ်းကျင်ဟူ၍ ယူဆသူများ ဗုဒ္ဓခေတ်ကလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ နောင်ကာလ၌ ပညာရှိများက သံသယရှိခဲ့ကြပါသည်။ ဤစာအုပ်တစ်အုပ်လုံးကို ဖတ်ရှုပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓက ယင်းကိစ္စကို ဘာကြောင့် မဖြေခဲ့သနည်းဟူသော မေးခွန်းသည် ပြေလည်ကောင်း ပြေလည်သွားပါလိမ့်မည်။ အကယ်၍ နားမရှင်းသေးပါက ဤစာအုပ်၏ နောက်ဆုံး၌ ဖော်ပြထားသော ဝဇီရာဘိက္ခုနီမ၏စကားဖြင့် နားလည်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဤစာအုပ်၌ အဓိကဖော်ပြချက်များမှာ ထေရဝါဒ ပိဋကတ်လာ အဓိပ္ပာယ်များ ဖြစ်ပါသည်။ စာဖတ်သူများ ဗဟုသုတအလို့ငှာ မဟာယာနပိဋကတ်လာ အယူအဆများ ကိုလည်း လက်လှမ်းမီသမျှ စုဆောင်း၍ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤစာအုပ်၏အမည်ကို ‘ဗုဒ္ဓ၏လောကအမြင်’ ဟူ၍ အမည်ပေးထားပါသည်။ ပိဋကတ်များ၌ အဘိဓမ္မာဟူသောစကား၊ ဝိပဿနာဆိုသော စကားများအစား ‘ဉာဏ ဒဿန’ ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မူရင်းစကားကို ပြန်ဆိုထည့်သုံးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်ရာဟုလာ

ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် သစ္စာလောက

“လောဘာ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ဖြင့် ပြွမ်းတီးနေသော ဤလောကသားတို့အား တရားဓမ္မကို ဟောကြားသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ငါသည် ဤလောကသားတို့အား တရားဓမ္မကို မဟောတော့ပြီ” ဟု လောကရှိလူသားတို့ကို စတင်သုံးသပ်စဉ်က ဗုဒ္ဓ မြင်ခဲ့သည်။ အမှန်တကယ်ဆိုရလျှင် လူသားလောကနှင့် ဗုဒ္ဓတရားဓမ္မများ ဖိလာဆန့်ကျင် နေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အကယ်၍ လူသားလောကအတွင်း မိမိ၏တရားကို ပို့ချခြင်းဖြင့် အကျိုးမများဘဲ ပင်ပန်းရုံမျှသာရှိမည်ဟု ဗုဒ္ဓတွေးမြင်သည်။

ဗုဒ္ဓသည် ယင်းသို့လျှင် လူသားလောကအကြောင်း သိမြင်ပြီးဖြစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသို့ ညည်းညူမိသော စိတ်ဓာတ်များ တာရှည်စွာ ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်တွင်း၌ ရပ်တန့်မနေခဲ့ရချေ။ ခဏတာမျှ ဝင်လာမိသော ယင်းလောကကို အရှုံးပေးရမည့် လောကကို လက်မြှောက်ရမည့်စိတ်ဓာတ်များကို အမြန်ဆုံးမောင်းနှင်ထုတ်ပယ်နိုင်ခဲ့ ပေသည်။ လောကမှထွက်မြောက်ရာဖြစ်သော မိမိ၏ တရားသစ်၊ တရားထူးများ ဖြစ်ကြသည့် လောကုတ္တရာလမ်းစဉ်က လွမ်းမိုးသွားခဲ့လေပြီ။

သို့ ဗုဒ္ဓသည် ဘုရားဟူသောအမည်ကို ဝန်ခံစ ခါသမယဖြစ်သော မဟာ ဗောဓိ၌သာ ယင်းအထက်ပါ ညည်းညူခြင်းမျိုးကို ညည်းညူမိဖူးပေသည်။ မဟာဗောဓိ မှသည် ကုသိနာရုံထိ ၄၅ နှစ်ကာလပတ်လုံးတစ်လျှောက်၌မူကား ယင်းညည်းညူမှုမျိုး မကြုံခဲ့ရချေ။ တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက်၊ တစ်လပြီးတစ်လ၊ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် အရှိန်အဟုန် ပြင်းစွာဖြင့် တရားဓမ္မကိုဟောခြင်း၊ ရဟန်းသံဃာများကို ဆုံးမခြင်း စသော အလုပ်တို့ဖြင့် အချိန်များကို ကုန်လွန်စေခဲ့လေသည်။ ဤလောက၌ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်လုပ်၍ အလုပ်ကို အလုပ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို ညွှန်ပြပါဆိုလျှင် ဗုဒ္ဓဂေါတမမှတစ်ပါး တခြားမည်သူမျှ ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

ဗုဒ္ဓသည် အခိုက်အတန့်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း စည်းစိမ်ခံနိုင်သော အခွင့်အလမ်းများရှိသည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိချေ။ ယခုခေတ်၌ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ၊ အသက်ကြီးဆရာတော်များ စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဆွမ်းခံမစားကြချေ။ ‘ရှေးဘုန်း ရှေးကံရှိမှု ဆွမ်းခံစားစရာမလို’ ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ‘အလုပ်များသည်’ ဟူသော အကြောင်းပြချက်ကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြထားကြလေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် အလုပ်အများဆုံး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ဘုန်းအကြီးဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်ဟူသောအချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အကယ်၍ လက်ခံထားကြပါမူ ယခုခေတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကြောင်းပြချက်မှာ မလုံလောက်တော့ချေ။

ဗုဒ္ဓသည် မိမိ၏အယူဝါဒကို တည်ထောင်ရာ၌ အောင်မြင်သောပုဂ္ဂိုလ်ထူး တစ်ယောက်ဖြစ်သည်မှာ မှန်၏။ သို့သော်လည်း ဗုဒ္ဓအတွက် စည်းစိမ်ဟူသမျှ၊ အရသာ ဟူသမျှ ပယ်ထားပြီးဖြစ်ရကား တိုတောင်းသော အနားယူချိန်၌ ဗုဒ္ဓ၏အနီး၌ ထူးခြား၍ အရသာရှိသော အဖျော်ယမကာများ မရှိချေ။ နူးညံ့၍ အိစက်သော အိပ်ရာညောင်စောင်း မရှိချေ။ နောက်တစ်နေ့အစားအစာမှာ မည်သည့်အစားအစာသာ ဖြစ်ရမည်ဟု လည်းကောင်း၊ နောက်တစ်ကြိမ်တရားပွဲမှာ မည်သည့်နေရာ၌ ကျင်းပမည်ဟူ၍ လည်းကောင်း အစီအစဉ်မရှိသော ဗုဒ္ဓအဖို့ စည်းစိမ်ခံခြင်းဟူသမျှ မလိုအပ်တော့ချေ။

လောကသားအတွင်းသို့ မိမိသိမြင်ထားသော တရားဓမ္မများကို ပို့ချရန် ဆုံးဖြတ် လိုက်သည့်နောက်ပိုင်း၌ ပထမဦးဆုံးတရားဦးကို တစ်ချိန်က သူ၏တပည့်များဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ စတင်ဟောကြားခဲ့လေသည်။ ယင်းဓမ္မစကြာ တရား၏ လိုရင်း ပဓာနကျသောအချက်များမှာ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားခြင်းတရား၊ မမှန်မကန် ကျင့်ခြင်းတရားနှင့် ယင်းနှစ်ခုအကြားဖြစ်သော ‘အမှန်တရား’ ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

သတ္တဝါလောကသားများသည် နည်းမျိုးစုံဖြင့် ကာမဂုဏ်ကို ခံစားကြသည်။ အမျှော်တရားနှင့် အလိုတရားများကို နှစ်သက်နေကြသည်။ ယင်းတို့ကို စွဲလမ်းခြင်း ဥပါဒါန်တရားများဖြင့် တုပ်နှောင်ထားကြသည်။ မပိုင်သောအနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းရင်း ဒါမှမဟုတ် ပြီးခဲ့သောအတိတ်ကို လွမ်းတရင်း နှစ်မြုပ်၍နေကြသည်။ ရရှိထားသော ဘဝနှင့် ရလတ္တံ့သော ဘဝများအတွက် လုံးပန်းရင်း အချိန်များကို အလဟဿ ဖြုန်းတီး နေကြသည်။

တချို့သော သတ္တလောကသားများသည် မမှန်မကန်သောလမ်းစဉ်ဖြင့် စိတ်ပျက် စရာကောင်းသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကာ လောကမှထွက်မြောက်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသည်။ လောကသည် စိတ်ပျက်စရာကောင်းသည်ဟု မြင်တွေးမိသော်လည်း ထိုစိတ်ပျက်စရာ ကောင်းသော လောကမှထွက်မြောက်ရန် နည်းလမ်းမမှန်ကန်သဖြင့် ယောဂီဟောင်း များ၏ ကျင့်စဉ်များ မှားယွင်းနေသည်ဟုဗုဒ္ဓမြင်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓက ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း စသည်များ မမှန်ကန်သလို ယောဂီများ၏ ကျင့်စဉ်ဟောင်းသည်လည်း မှားယွင်းနေသည်ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းနှစ်ခုအကြား ‘မှန်ကန်သော’ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ကို စတင်ညွှန်ကြားလေသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်သည် မိုက်သည့်အလျောက်၊ မလိမ္မာသည့် အလျောက် မိမိ၏ အဖအရင်းဖြစ်သော ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သတ်မိပါပြီ။ နောက်တစ်ကြိမ် ယင်းသို့မဖြစ်ရအောင် တပည့်တော် စောင့်ထိန်းပါမည်။ တပည့်တော်အား ထိုအပြစ်မှ ခွင့်လွှတ်တော်မူပါ”

(အဇာတသတ်မင်း)

“ဒါယကာ၊ အကြင်သူသည် မိုက်သည့်အလျောက်၊ မလိမ္မာသည့်အလျောက် မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်မိ၏။ မိမိအပြစ်ကိုလည်းအပြစ်ဟု ဝန်ခံ၏။ နောင်ကိုလည်း မကျူး လွန်ပြီ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား တိုးပွားခြင်းသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် သင် ဒါယကာမင်းကြီးသည် စောင့်စည်းလေလော့”

(ဗုဒ္ဓ)

အဇာတသတ်မင်း ဘုရားရှင်အနီးမှ ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် ရဟန်းများအား “ရဟန်းတို့၊ အဇာတသတ်မင်းကား ပျက်စီးလေပြီ” ဟုမိန့်တော်မူ၏။ (သာမညဖလသုတ်)

အဇာတသတ်မင်းကဲ့သို့ပင် တချို့အပြစ်ကျူးလွန်သူများ အားကိုးတကြီးဖြင့် ဗုဒ္ဓထံလာရောက်ကြပြီး မိမိတို့ကျူးလွန်မိသောအပြစ်မှ ခွင့်လွှတ်ပါရန် လာရောက် အကူ အညီတောင်းခံသူများရှိကြောင်း ပိဋကတ်၌ တွေ့ရ၏။

လူသားဆိုသည်မှာ မိမိကျူးလွန်သော အကြောင်းအရာများကို ကျူးလွန်စဉ် အတွင်း ဒါမှမဟုတ် ကျူးလွန်အံ့ဆဲဆဲအချိန်တို့၌ အပြစ်ဟူ၍ မမြင်တတ်ကြချေ။ ကျူးလွန် ပြီးနောက်မှသာ မိမိပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ မှားယွင်းသွားပြီဟု မြင်တတ်ကြလေသည်။ ယင်းသို့ မှားယွင်းခဲ့ကြောင်း မြင်သိလာသောအခါ၌ အကူအညီကို ရှာတတ်သည်မှာ လောက လူသားတို့၏ နိယာမဖြစ်နေလေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် လောက၌ အသိဆုံး၊ အမြင့်ဆုံး၊

အမြတ်ဆုံးဟု ကြေညာထားပြီး ဖြစ်ရကား ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ဗုဒ္ဓမှတစ်ပါး အားကိုးရာ မရှိတော့ချေ။ သို့ဖြစ်ရာ မိမိကျူးလွန်ပြီးသောအပြစ်မှ ခွင့်လွှတ်ပါရန် ဗုဒ္ဓထံ အသနားခံ သည်မှာ သဘာဝကျလှပေသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသည် အပြစ်ရှိသူများကို ကယ်တင်ရန် ဤလောက၌ ပွင့်ပေါ်လာသူကား မဟုတ်ချေ။

“ဖောင်နှင့်တူသော တရားဓမ္မများကို ငါဟောကြားတော်မူမည်။ ထိုတရားဓမ္မ များသည် ကူးမြောက်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဦးခေါင်းပေါ်၌ တင်၍ရွက်ထားရန်မဟုတ်၊ တထာဂတဗုဒ္ဓသည် လမ်းညွှန်သူသာဖြစ်သည်။ ထိုလမ်းပေါ်သို့ လျှောက်ရမည့်သူမှာ သင်တို့သာဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဤလောကသို့ အပြစ်ရှိသောသူတို့ကို ကယ်တင်ရန် ကြွလာခြင်းမဟုတ်၊ အကျိုးအပြစ်ကို လမ်းညွှန်သူသာဖြစ်သည်”

ယင်းသို့လျှင် ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် သူတစ်ပါးပြုလုပ်မိသမျှကို တာဝန်မယူနိုင်ကြောင်း၊ မိမိမှတစ်ပါး တခြားတစ်စုံတစ်ယောက်မျှ ဝင်ရောက်တာဝန်မယူနိုင်ကြောင်း ဝန်ခံထား လေသည်။ ထိုနှင့်တစ်ဆက်တည်းမှာပင် တစ်စုံတစ်ယောက်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အပြစ်မျိုးကို ကျူးလွန်မိ၏။ ထိုကျူးလွန်မိသောအပြစ်များကို တခြားတစ်စုံတစ်ယောက်က တာဝန်ယူနိုင်သည်ဆိုသော ဝါဒကို ဗုဒ္ဓလက်မခံချေ။ အမှန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒလမ်းစဉ်၌ သဘာဝနှင့်ဆန့်ကျင်သော အယူအဆများကို လက်ခံရန် နေရာမရှိချေ။

“မိမိသည်သာလျှင် မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာ၊ အားထားရာဖြစ်၏။ သူတစ်ပါးသည် မိမိ၏ ကိုးကွယ်အားထားရာ အဘယ်မှာဖြစ်နိုင်အံ့နည်း။ မိမိသည် ကောင်းစွာယဉ်ကျေး သဖြင့် ရခဲလှသော၊ အားကိုးရာအစစ်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရနိုင်၏”

(ဓမ္မပဒ-၁၆၀)

ထို့ပြင် မဇ္ဈိမနိကာယ် ဒေဝဒူတသုတ်၌ ယမမင်းက “သင်၏မကောင်းမှုကံကို သင်၏ အမိအဖများကမပြု၊ သင်၏ ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမများကလည်းမပြု။ ထိုမကောင်းမှု ကံဟူသမျှကို သင်သာပြုလုပ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမကောင်းမှုကံ၏ အကျိုးကို သင်သာလျှင် ခံစားရလတ္တံ့” ဟု ဆိုလေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ မိမိကျူးလွန်သူဟူသမျှကို မည်သည့်အကျိုးအပြစ်ကိုမျှ မည်သူကမျှ အစားထိုးတာဝန်မယူနိုင်ချေ။ သို့ဖြစ်လျှင် ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်သူတစ်ဦး တစ်ယောက်ကသော်လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ဦးကသော်လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်

ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဗုဒ္ဓဝါဒကို လက်ခံယုံကြည်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုး
ရှိအံ့နည်း ဟူသော စောဒကများ ဝင်လာနိုင်၏။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို လက်ခံယုံကြည်ရာ၌ မိမိတို့၏ ကောင်းကျိုး၊
ဆိုးကျိုးကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသူတစ်ဦးဟု အမြင်ရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အပြစ်
ဟူသမျှ ကာကွယ်တားဆီးပေးနေသူ၊ အကျိုးဟူသမျှ ဆောင်ရွက်ပေးနေသူတစ်ဦးဟု
ယုံကြည်၍ ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်နေခဲ့သော်လည်းကောင်း များစွာမှားယွင်းသွားပေလိမ့်မည်။
အမှန်စင်စစ် ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဝါဒကိုလက်ခံယုံကြည်ထားကြသည်မှာ ကယ်တင်ရှင်တစ်ဦးဟု
ယုံကြည်၍မဟုတ်ဘဲ လမ်းညွှန်ပြသူတစ်ဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြု ကိုးကွယ်ကြခြင်းသာ
ဖြစ်လေသည်။

၃၁ ဘုံနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ

ဗုဒ္ဓသည် စုန်းအတတ်၊ နတ်အတတ်၊ ပယောဂအတတ်ပညာများနှင့် ဗေဒအတတ်ပညာ၊ ဆေးကုခြင်းအတတ်ပညာများကို မနှစ်သက်ချေ။ ယင်းအတတ်ပညာများနှင့် ပတ်သက်၍ အစုံအလင်ဆုံး ဖော်ပြထားသောသုတ္တန်မှာ ဒီဃနိကာယ်၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဖြစ်၏။

ထိုခေတ် အိန္ဒိယယောဂီများ၊ ပညာရှင်များတို့သည် မှော်သွင်းခြင်း၊ နတ်မေးခြင်း၊ ဗေဒပညာ၊ နက္ခတ်ပညာ၊ လက္ခဏာပညာ၊ အင်္ဂုရိဇ္ဇာပညာ စသော အတတ်များဖြင့် နာမည်ကြီးနေကြလေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ယင်းလောကီပညာဟူသမျှကို သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်နိုင်သောပညာများ မဟုတ်ကြ။ အချည်းအနီးပညာများသာဖြစ်သည်ဟု အတိအလင်း မိန့်ကြားခဲ့လေသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓအဖို့ စိတ်ကူးယဉ်ဝါဒဆန်သော ယင်းလုပ်ရပ်ဟူသမျှနှင့် ဖိလာဖြစ်ရသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ မရှိချေ။

စုန်း၊ နတ်၊ ပယောဂအတတ်ပညာကို ဗုဒ္ဓလက်မခံသည်မှန်၏။ သို့ရာတွင် စုန်း၊ နတ်၊ ပယောဂ၊ အင်း၊ အိုင်၊ လက်ဖွဲ့ပညာနှင့် နတ်ဗြဟ္မာများ ဤလောက၌ ရှိနေကြောင်း ဗုဒ္ဓလက်ခံခဲ့သည် မဟုတ်လော။ လောကီပညာများသည် တကယ်အမှန် ရှိကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပညာရပ်များနှင့်ဆက်နွှယ်သော ဇော်ဂျီ တပသီများ၊ ထွက်ရပ်ပေါက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပြိတ္တာသင်းကွဲများ၊ နာနာဘာဝ၊ ဝိနာဘာဝများရှိသည်ဟူသော အယူအဆကိုလည်းကောင်း၊ နတ်ဗြဟ္မာများရှိသည်ဟူသော အယူအဆကိုလည်းကောင်း အဘယ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓလက်ခံယုံကြည်ခဲ့သနည်း။

သမိုင်းအထောက်အထားအရသော်လည်းကောင်း၊ ပိဋကတ်စာပေများ၌ ဖော်ပြထားသော နတ်၊ ဗြဟ္မာများအကြောင်း၊ အစိမ်းသရဲ၊ သင်းကွဲပြိတ္တာများအကြောင်းကို လည်းကောင်း လေ့လာတွေ့မြင်နေရသည်ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓသည် ယင်းဝိညာဉ်လောက

သားများ အမှန်တကယ်ရှိနေကြသည်ဟူသော အယူအဆကို လက်ခံထားသည်မှာ သံသယရှိစရာ မလိုချေ။

သို့ရာတွင် နတ်ဗြဟ္မာများရှိနေသည်ဟူ၍ လက်ခံထားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အစိမ်းသရဲရှိနေသည်ဟူ၍ လက်ခံထားခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယင်းဝိညာဉ်သားတို့ကို နိုင်နင်းနိုင်သော ပယောဂအတတ်ပညာများ ရှိနေသည်ဟူ၍ လက်ခံထားခြင်းသည် လည်းကောင်း ထိုပညာကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းမျှသာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုပညာကို ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် ဘာမျှမပတ်သက်ချေ။ ထိုထက် ထိုပညာရပ်များကိုလည်းကောင်း၊ ထိုနတ်ဗြဟ္မာများကို ပူဇော်ပသခြင်းကိုလည်းကောင်း ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် မနှစ်သက်သည်မှာ ထင်ရှားလှသည်။

ဤ၌ ဆွေးနွေးရန်အချက်များစွာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့၏။ ယခုခေတ် ပညာရှင် သုတေသီများ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကို လေ့လာသော သုတေသီများသည် ဗုဒ္ဓအကြောင်း လေ့လာကြရာ၌ ဗုဒ္ဓနှင့် နတ်၊ ဗြဟ္မာပြဿနာ၊ ဗုဒ္ဓနှင့် လောကီပညာ စသည့်ပြဿနာများ၌ တွေ့ဝေနေကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ သို့မဟုတ် လက်တွေ့လေ့လာ၍ရရှိသော အမြင်ကိုမှ လက်ခံသောဗုဒ္ဓသည် မမြင်ရသော ဝိညာဉ်လောကသားများနှင့် လောကီပညာများကို အဘယ်ကြောင့် လက်ခံခဲ့သနည်းဟု ဝေဖန်ကြပြီးလျှင် ယင်း နတ်၊ ဗြဟ္မာများ၊ လောကီပညာရပ်များသည် ဗုဒ္ဓယုံကြည်သော အယူအဆများမဟုတ်ကြဘဲ ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာမှ ပိဋကတ်ထဲသို့ ရဟန်းများက ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု စောဒကတက်ကြလေသည်။ ယူဆကြလေသည်။

ယင်းခေတ်ပညာရှင်များ၏ အယူအဆသည် တိုးတက်လာသော သိပ္ပံပညာ၏ အယူအဆကို ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် မဆန့်ကျင်စေရန် ဗုဒ္ဓဝါဒဘက်မှ ကာကွယ်လိုသဖြင့် ပိဋကတ်ကို စီစဉ်ခဲ့သော ရဟန်းများအား အပြစ်ဖို့၍ ချေပထားသော အယူအဆသစ်များဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓဝါဒကို တစ်ဖက်သတ်ကာကွယ်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ပိဋကတ် အရင်းကျမ်း မြောက်မြားစွာကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းဖြင့် ခေတ်ပညာရှင်သုတေသီတို့၏ အယူအဆ သစ်သည် မှန်ကန်သော ချဉ်းကပ်ချက်များမဟုတ်ကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။

မဟာယာနပိဋကတ်ကိုဖြစ်စေ၊ ထေရဝါဒပိဋကတ်ကိုဖြစ်စေ ဖတ်ရှုလေ့လာ ကြည့်မိပါက ယင်းပိဋကတ်တို့၌ ဖော်ပြထားသော သုတ္တန်တို့၏ ဆယ်ပုံ ခုနစ်ပုံမျှသာ သုတ္တန်တို့၌ နတ်၊ ဗြဟ္မာအကြောင်း ပါဝင်လျက်ရှိ၏။ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်များ၌ ၃၁

ဘုံ ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့မြင်နေရ၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်၌ နတ်ဗြဟ္မာအကြောင်း နေရာ အတော်များများ၌ ဖော်ပြထား၏။ သို့ဖြစ်ရာ ပိဋကတ်တို့၌ဖော်ပြထားသော နတ်၊ ဗြဟ္မာ အကြောင်း၊ ၃၁ ဘုံအကြောင်းများကို ပယ်ထုတ်ပစ်ရန်မှာ သဘာဝမကျတော့ချေ။

ထိုသို့ ပိဋကတ်တို့၌ နတ်၊ ဗြဟ္မာများအကြောင်းဖော်ပြရာ နေရာဒေသ၊ အခေါ် အဝေါ်၊ ဒေသစကားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားချက်များရှိသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဒေသစကားလုံးများ ခြားနားခြင်းဖြင့် ယင်းကို အထောက်အထားပြု၍ ပိဋကတ်၌လာသော နတ်များ၊ ပယောဂပညာများသည် တချို့ပိဋကတ်၌ အမည်တစ်မျိုးရှိ၍ တချို့ပိဋကတ်၌ အမည်တစ်မျိုးရှိသောကြောင့် နတ်၊ ဗြဟ္မာနှင့် လောကီပညာရပ်များအကြောင်းမှာ ဗုဒ္ဓ ကိုယ်တိုင် လက်ခံထားခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ နောက်မှ ပိဋကတ်ထဲသို့ ဝင်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆခြင်းမှာ ယုတ္တိမတန်သော ခေတ်ပညာရှင်သုတေသီတို့၏ အယူအဆမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဝါဒီတစ်ဦး သို့မဟုတ် ပိဋကတ်ကိုလေ့လာသော သုတေသီတစ်ဦးသည် ပိဋကတ်ကို အစုံအလင်လေ့လာပြီးပါက ဗုဒ္ဓဝါဒသည် ဝိညာဉ်လောကရှိသည်ဟူသော အယူအဆကို လက်ခံသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လောကီပညာရပ်များ (ဗေဒင်-ပယောဂ) ရှိသည်ဟူသော အယူအဆကို လက်ခံသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၃၁ ဘုံရှိသည်ဟူသော အယူအဆကို လက်ခံသည်ဟူ၍လည်းကောင်း ယုံကြည်သွားခြင်းမှာ မှန်ကန်သောအမြင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်နေကြသော ပရိတ်ကြီးပါဠိဟု မြန်မာများ ခေါ်တွင်သော သုတ္တန်များမှာ သုတ္တန်ပါတ်ပါဠိတော်နှင့် တခြားသုတ္တန် ပိဋကတ်များမှ ထုတ်နုတ်ထားသော သုတ္တန်များဖြစ်ကြ၏။ ယင်းသုတ္တန်အားလုံးလိုလိုမှာ နတ်၊ ဗြဟ္မာ အကြောင်း၊ ပယောဂအကြောင်း၊ အစိမ်းသရဲ၊ သင်းကွဲပြိတ္တာအကြောင်းများချည်း ပါဝင် ပတ်သက်လျက်ရှိ၏။ ထို့ပြင် အောက်ပါသုတ္တန်တချို့မှာလည်း နတ်၊ ဗြဟ္မာများရှိကြောင်း သာဓကများ ဖြစ်လေသည်။

“အို တောင်စောင့်နတ်၊ ငါတို့သည် ရာဂမကုန်သေးသောကာလ၌ တရားဓမ္မ များကို ရွတ်ဖတ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်၏။ ရာဂကုန်ခန်းသောအခါ၌မူကား ထိုရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်မှု ပယ်ခြင်းကို သူတော်ကောင်းများ ချီးမွမ်းနှစ်သက်ကြကုန်၏”

(သင်္ဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သဇ္ဈယဗဟုလသုတ်)

မာန်နတ်သည် “ဂေါမိကမထေရ်၏ဝိညာဉ်သည် အဘယ်အရပ်၌နည်း”ဟု
မထေရ်၏ဝိညာဉ်ကိုရှာ၏။ (မာရသံယုတ်၊ ဂေါမိကထေရသုတ်)

“ကဿပ၊ ငါဘုရားသည် တချို့သောပုဂ္ဂိုလ်များ ခေါင်းပါးသောအကျင့်များကို
ကျင့်ပြီး သေလွန်သောအခါ ချမ်းသာသော သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ရသည်ကို မြင်တော်
မူ၏။ တချို့သောပုဂ္ဂိုလ်များသည် အကျင့်တရားများကို အားထုတ်ခြင်းမရှိဘဲ သေလွန်
သွားကြကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် မကောင်းသော ဒုဂ္ဂတိဘုံများသို့ ရောက်ရသည်ကို
မြင်တော်မူ၏” (မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်)

မင်္ဂလသုတ်မှာ မထင်ရှားသော နတ်သားတစ်ယောက် လျှောက်ထားခြင်းကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ယင်းသုတ်၏နိဒါန်း၌ ဖော်ပြထား၏။ များစွာသော အစိမ်းသရဲများ၊
ပြိတ္တာများ၊ နတ်ဘီလူးများတို့က ဝေသာလီပြည်သူအပေါင်းတို့ကို မနေနိုင်အောင်
ခြောက်လှန့်ဖမ်းစားရာမှ ရတနသုတ်ပေါ်လာရသည်ဆို၏။ တောရပုဂ္ဂိုလ်များကို နတ်ဆိုး
နတ်ယုတ်များက ခြောက်လှန့်သဖြင့် မေတ္တသုတ်ပေါ်လာရ၏။ သိကြားမင်းနှင့် အသူရာ
နတ်မင်းတို့ စစ်ထိုးခြင်းအကြောင်းကို ဓဇဂ္ဂသုတ်၌ ဖော်ပြထားပြီး နတ်အမည်များစွာတို့ကို
အာဇာနည်ဗုဒ္ဓသုတ်၌ ဖော်ပြထား၏။

သို့ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓဝါဒအရ နတ်ဗြဟ္မာများရှိကြောင်း အထူးယုံမှားဖွယ်မရှိချေ။ ထို့ပြင်
ဝိညာဉ်လောကအကြောင်း၊ လောကီပညာအကြောင်း ယခုခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်များ၏
စောဒကတက်မှုကိုလည်း ဗုဒ္ဓဝါဒအရ ငြင်းဆိုနိုင်စွမ်းမရှိချေ။ အမှန်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဝါဒသည်
ပေါ်လာသောဝါဒများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုထိုဝါဒလမ်းစဉ်သစ်များ၏ ပေတံ၊
ဒေါက်တိုင် မဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဝါဒလမ်းစဉ်သစ်များနှင့် ရောထွေးပြီး
သွားခြင်းကိုလည်းကောင်း မပြုသင့်ချေ။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် လွတ်လပ်စွာ အထီးထီးရပ်တည်
နေသော ဝါဒဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ သတိချပ်သင့်ကြလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် နတ်ဗြဟ္မာ၊ ပယောဂ၊ ဗေဒ၊ စုန်း၊ နတ်၊ တစ္ဆေ
စသော ဝိညာဉ်လောကနှင့် ယင်းဝိညာဉ်ဆိုးများကို နှိမ်နင်းနိုင်သော ပယောဂပညာနှင့်
ရှေ့ဖြစ်နောက်ဖြစ် အတတ်ပညာများဖြစ်ကြသည့် ဗေဒနှင့် အင်္ဂုဇာနက္ခတ်ပညာများကို
ဤလောက၌ အမှန်တကယ်ရှိ၏ဟု ယူဆခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားလေပြီ။

ထိုသို့ ယင်းလောကီပညာရပ်များနှင့် ဗုဒ္ဓဝါဒ မည်သို့ခြားနားသနည်း သို့မဟုတ်
ယင်းပညာရပ်များ၊ နတ်များ စသည့် အယူအဆနောက်သို့ ဗုဒ္ဓဝါဒီများ ကောက်ကောက်

ပါအောင် လိုက်နာရမည်လော သို့မဟုတ် ငှက်ပျောပွဲ၊ အုန်းပွဲများ အိမ်ဦး၌ထား၍ ကိုးကွယ်ရမည်လော။ ဗုဒ္ဓဝါဒီတစ်ဦးဖြစ်လာသူသည် ဗုဒ္ဓနှင့်ထပ်တူထပ်မျှ နတ်များ၊ ပယောဂများကို လေးစားကိုးကွယ်ရမည်လော။ ဗုဒ္ဓ၏ တရားဓမ္မများကို နာယူမှတ်သား သကဲ့သို့ အင်း၊ အိုင်၊ ဂါထာ၊ မန္တရားများကို နာယူမှတ်သားနေရမည်လော။ ဗုဒ္ဓ၏ နှုတ်ကပါဠိတော်များကို သင်အံ့လေ့ကျင့်သကဲ့သို့ ပယောဂဂါထာများ၊ ဗေဒပညာများနှင့် အင်္ဂဝိဇ္ဇာအတတ်ပညာများ ပါဝင်သော ကျမ်းစာများကို သင်အံ့လေ့ကျင့်နေရမည်လော။

ယင်းအထက်ပါမေးခွန်းများကို မဖြေဆိုမီ ဝိညာဉ်လောကသည် အမှန်တကယ် ရှိသလားဆိုသော ပြဿနာကို အကျဉ်းချုံး၍ ဖော်ပြလိုပေသည်။ အိန္ဒိယ၏ ရှေးကျသော အယူအဆများအရလည်းကောင်း၊ အနောက်တိုင်းမှ ထင်ရှားသော သမိုင်းဟောင်းများ၌ လည်းကောင်း၊ အနောက်တိုင်း၏ ရှေးဟောင်းအယူအဆများ၌လည်းကောင်း၊ စုန်း၊ နတ်၊ တစ္ဆေများရှိကြောင်း ဖော်ပြထားကြရာ လူသားများ ဤလောကသို့ စတင်ဝင်ရောက် သည့်နေ့ကစ၍ ယင်းအယူအဆများ ရှိနေကြောင်း ထင်ရှားလေသည်။

ယခုခေတ်သည် တိုးတက်နေသော သိပ္ပံခေတ်၏ အစဖြစ်သည်ဟု ခေတ်ပညာ ရှင်များက သတ်မှတ်ထားကြ၏။ ခေတ်ပညာရှင်များစွာတို့သည် ၃၁ ဘုံဟူသော အယူ အဆများ၊ စုန်း နတ် ပယောဂများ၊ အင်္ဂဝိဇ္ဇာနှင့် ဗေဒပညာများကို ခါးသီးစွာ ပုတ်ခတ် ဝေဖန်နေကြလေသည်။ သို့ရာတွင် အများစုကြီးသည် အယူဟောင်းများကို တင်းကျပ်စွာ ဆုပ်ထားလျက် ရှိသည်။ ထိုထက်ဆိုးသည်မှာ ခေတ်သစ်ပညာရှင်များ၊ တွေးခေါ်ရေး သမားများသည် ထိုအယူဝါဒဟောင်းကို ခါးသီးစွာငြင်းပယ်ပြီးနောက် သူတို့ကိုယ်တိုင် ယင်းအယူအဆဟောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ များစွာသံသယရှိနေသည်ဟူသောအချက် ဖြစ်လေသည်။

အရပ်မျက်နှာများကို ရှိခိုးနေသော သိင်္ဂလသူကြွယ်သားအား ဗုဒ္ဓက အဘယ်ကြောင့် အရပ်မျက်နှာများကို ရှိခိုးနေသနည်းဟုမေး၏။ ထိုအခါ သိင်္ဂလ သူကြွယ်သားက သူ၏အဖေမသေမီက မှာကြားထားခဲ့သော အဖေ၏စကားအရ အရပ် မျက်နှာများကို ရှိခိုးနေကြောင်း လျှောက်ထား၏။

ဗုဒ္ဓက အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသည် အရပ်မျက်နှာများကို ရှိခိုးလေ့မရှိကြောင်းနှင့် အကျင့်များသာ အရေးကြီးကြောင်း မိန့်ကြားလေသည်။ ထို့နောက် သိင်္ဂလသူကြွယ် သားအား “အကြင်သူသည် အကြောင်းကိစ္စ ကြုံလာသောအခါ အဖော်သဟဲရ၏။

ထိုသူသည် မိတ်ဆွေအစစ်ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူ၏။ ထို့နောက် မယားဝတ်ငါးပါး၊ လင့်ဝတ်ငါးပါး စသည်ဖြင့် မိန့်ကြားတော်မူ၏။ (သီဂီလောဝါဒသုတ်)

နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ စုန်း၊ ပယောဂ၊ တစ္ဆေများကို ပူဇော်ပသ ကိုးကွယ်ခြင်း မပြုရ။ ဗုဒ္ဓဝါဒသည် “နတ်၊ ဗြဟ္မာရှိသည်ဟူသော အယူဝါဒကိုလက်ခံသည်မှန်၏။ သို့ပါသော်လည်း ထို နတ်၊ ဗြဟ္မာနှင့်စုန်း၊ ပယောဂ တစ္ဆေများကို ပူဇော်ရမည်၊ ပသ ကိုးကွယ်ရမည်ဟု မည်သည့်သုတ္တန်ကမျှ ဖော်ပြမထားချေ။ အကယ်၍ နတ်များ၊ ပယောဂများ၊ အစိမ်း၊ မြေဖုတ်များက လူသားများကို နည်းတစ်မျိုးမျိုးဖြင့်ခြောက်လှန့်သည်၊ ဖမ်းစားသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသူများကို အမျှအတန်းပေးဝေရမည်၊ မောင်းထုတ်ပစ်ရမည်” ဟုသာ ဟောကြားထား၏။

အကယ်၍ နတ်အကြောင်း၊ စုန်းအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ တမလွန်လောကအကြောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ယောက်က ဗုဒ္ဓထံ မေးလျှောက်သည်ဖြစ်အံ့ ထိုအမေးနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်အခါမျှ ဗုဒ္ဓ ဖြေကြား လိမ့်မည်မဟုတ်ချေ။ ယင်းကိစ္စကို အဓိကထား၍ စဉ်းစားနေသဖြင့် အကျိုးမရှိကြောင်းနှင့် အကျိုးရှိသော၊ လက်တွေ့ကျသော၊ ယုတ္တိယုတ္တိရှိသော အကျင့်များ၊ အလုပ်များကိုသာ ကျင့်ကြံသင့်၊ အားထုတ်သင့်၊ ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း မိန့်ကြားပေလိမ့်မည်။

သံယုတ်ပါဠိတော်များစွာ၌ ဖော်ပြထားသော အကြောင်းအရာတို့မှာ နတ်သား နတ်သမီးများနှင့် ဗုဒ္ဓသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓ၏တပည့်သာဝကများသည်သော် လည်းကောင်း အပြန်အလှန်စကားပြောကြသော အကြောင်းအရာများ ပါရှိရာ ‘နတ်လောကသည် အမှန်တကယ်ရှိသည်’ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ယူဆရပေမည်။ ထို့အပြင် နတ်ဆိုးအချို့ ရဟန်းသံဃာများကို ခြောက်လှန့်၏။ မာရ်နတ်သည် ရှင်မောဂ္ဂလာန် စကြံသွားနေစဉ် ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ ဝမ်းထဲဝင်နေ၏။ ထို့ကြောင့် မောင်းထုတ်လိုက်ရ၏။ (မာရတဇ္ဇနိယသုတ်၊ မူလပဏ္ဏာသ) စသည်ဖြင့် ပိဋကတ်၌လာ၏။

ဗုဒ္ဓသည် သတ္တဝါများကို လောကမှထွက်မြောက်သော တရားဓမ္မများကို ဟောကြားရန် ဤလောက၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဆိုလျှင် လောကီရေးရာ အယူဝါဒ အားလုံးသည် ဗုဒ္ဓနှင့်လုံးဝဆန့်ကျင်နေလေပြီ။ သို့ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓသည် သူ၏ လောကုတ္တရာ လမ်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍သာ အဓိကမဏ္ဍိုင်ထားလျက် လောကီရေးရာပြဿနာများစွာ

တို့ကိုမူကား (မေးလာသမျှသော အမေးများကို) ဖြေကြားရန် အားမထုတ်တော့ချေ။ ထို့အပြင် ခေတ်ကာလနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ လူတို့ယုံကြည်စွဲလမ်းချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း မိမိအယူဝါဒကို မထိခိုက်သမျှ ဆန့်ကျင်ဘက်မပြုချေ။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒ အလျောက်သာလျှင် မိန့်ကြားလေ့ရှိ၏။

နတ်ဗြဟ္မာနှင့် ၃၁ ဘုံ ဝါဒများ ထိုခေတ်က ခေတ်စားလျက်ရှိရာ သေလွန်သော သူသည် မည်သည့်ဌာနသို့ ရောက်နေသနည်းဟူသော အမေးကိုလည်းကောင်း၊ နတ်ဆိုးများ၊ စုန်းအတတ်၊ ပယောဂအတတ်များ ရှိသည်၊ မရှိသည် မေးလာသော် လည်းကောင်း ယင်းအမေးအားလုံးကို ဗုဒ္ဓဖြေကြားတော်မမူဘဲ သူနှင့် သူ၏သာဝက များတို့သည် နတ်အမျိုးမျိုးနှင့် စကားပြောခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားစေလေသည်။

ပယောဂအတတ်ပညာများစွာတို့သည် ထိုခေတ်က ထင်ထင်ရှားရှား ခေတ်စား နေကြောင်း ပိဋကတ်၌ ဖော်ပြထားသော်လည်း ရဟန်းတစ်ပါးပါးသော်မျှ ထိုအတတ်ပညာ များဖြင့် ရောဂါသည်တစ်ဦးဦးကို ကုသပေးကြောင်း ပါဠိတော်၌ ရှာဖွေမတွေ့ရချေ။ ထိုအယူအဆများကို လက်ခံလိုသောရဟန်းများရှိပါကလည်း ထိုအယူအဆများကို ဗုဒ္ဓက ရဟန်းတော်များအတွင်း မဝင်လာရအောင် လုံးဝတားမြစ်ထားလေသည်။ ယင်းဝါဒသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒဖြစ်ကြောင်း ညွှန်းပြထားလေသည်။

နတ်များသည် လူသတ္တဝါများလောက် မမြတ်ကြောင်း၊ နတ်ကိုကိုးကွယ်ရန် မလိုကြောင်း ပိဋကတ်၌ ဖော်ပြထားသည်။ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လိုသူသည် လူသားစင်စစ်ဖြစ်ရပြီး၊ ဖန်ဆင်းတတ်သော နတ်၊ နဂါး၊ တိရစ္ဆာန်များ မဖြစ်ရချေ။ သို့ဖြစ်၍ နတ်သည် လူလောက်မမြတ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ လူသားများစွာ သွားလာ ရာ၌ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ စောင့်ရှောက်လိုက်ပါကြောင်း ဖော်ပြထားရာ နတ်ဟူသည် လူ၏အစေအပါး၊ လူသားတို့ကို စောင့်ရှောက်ရသော သတ္တဝါဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား လေသည်။

ယခုခေတ်ပညာရှင်များသည် ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာရာ၌ ပိဋကတ်တွင် ဖော်ပြထားသော နတ်ဗြဟ္မာအကြောင်းများကို လေ့လာခွင့်ရကြလေသည်။ ထိုနတ်ဗြဟ္မာ ဝါဒသည် ပိဋကတ်ထဲသို့ နောက်မှရောက်လာသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒမဟုတ် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ကြ လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏လေ့လာခြင်းသည် ပိဋကတ်ကို စေ့ငံသေချာစွာ မလေ့လာ

မိခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အကယ်၍ ပိဋကတ်ကို သေချာစွာလေ့လာပါက ယင်းသို့အဖြေများ ထွက်လာလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။

၁။ ဗုဒ္ဓသည် စုန်း၊ နတ်၊ ပယောဂ၊ အင်းအိုင်အတတ်များ၊ ဗေဒအတတ်များ၊ အင်္ဂုဇ္ဇာအတတ်များသည် အမှန်တကယ်ရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့် ငရဲတိရစ္ဆာန်စသော ၃၁ ဘုံရှိသည်ဟူ၍လည်းကောင်း လက်ခံထားသည်။

၂။ ဗုဒ္ဓသည် ထိုစုန်း၊ နတ်၊ ပယောဂ၊ အင်းအိုင်အတတ်များ၊ ဗေဒအတတ်များ၊ အင်္ဂုဇ္ဇာအတတ်များဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပညာကို သင်ယူခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုပညာရပ်ကို ယုံကြည်စွာ အားထားခြင်းကိုလည်းကောင်း လက်မခံချေ။ ထို့ပြင် မိမိဂိုဏ်းအတွင်း ထိုပညာရပ်များကို လုံးဝပိတ်ပင်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓဝါဒီအတွင်း ထိုပညာရပ်များ အမြစ်မတွယ်မိစေရန် တားဆီးထားသည်။

၃။ နတ်ဗြဟ္မာနှင့် ၃၁ ဘုံ ဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဿနာဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင် ရှင်းလင်းပြ၏။

ရဟန်းသတိသည် ဤသို့ယူဆလေသည်။ သတ္တဝါသည် တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝသို့ ပြောင်းနေသည်။ ထိုဝိညာဏ်သည်ပင် ပြောင်း၏။ ကျင်လည်၏။ ဝိညာဏ်မှတစ်ပါး တခြားအရာမရှိ။ ဝိညာဏ်ဆိုသည်မှာ ပြောဆိုတတ်သောသဘော၊ သိတတ်သောသဘော၊ ထိုထို ဘဝတို့၌ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏အကျိုးကို ခံစားတတ်သောသဘောတို့ ဖြစ်ကြ၏ဟု ယူဆထားလေသည်။ ယင်းအကြောင်း ဗုဒ္ဓကြားသောအခါ ဗုဒ္ဓက သာတိ မထေရ်၌ သာသနာတော်၏ အဋ္ဌေအသက်မျှ မရှိတော့ကြောင်း မိန့်ကြားလေသည်။ ထို့နောက် ဤသို့ ဟောကြားတော်မူလေသည်။

“ရဟန်းတို့ အကြင်အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။ ထိုအကြောင်းဖြင့် ဝိညာဏ်ဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မှန်၏။ အကြင်အကြောင်းကို စွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အကြောင်းကင်း၍ ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်သည် မည်သည် မရှိ”။

(မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ မူလပဏ္ဏာသ ၃၃၀) (အကျယ်နောက်ပိုင်း၌ရှု) ဗုဒ္ဓဟောကြားသော တရားဓမ္မများသည် များစွာခက်ခဲနက်နဲရကား တစ်ထိုင် တည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓအယူအဆကို သိရန်မလွယ်ကူချေ။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံများကို

ဟောကြားလက်ခံထားသော ဗုဒ္ဓဝါဒသည် တမလွန်ဘဝရှိသည်ဟူသော အယူအဆများ ပေါ်လွင် ထင်ရှားနေလေသည်။ သို့ရာတွင် တမလွန်လောကအကြောင်း ဗုဒ္ဓဝါဒီတစ်ဦးက ယုံကြည်စွာ လက်ခံထားသည်ဖြစ်အံ့။ ယင်းသည်လည်း မှန်ကန်လိမ့်မည် မဟုတ်တော့ ပြန်ချေ။ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်သွားပြီးသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်ရာ တချို့ပညာရှင်များက ဗုဒ္ဓသည် တမလွန်လောကနှင့်လည်းကောင်း၊ နတ်ဗြဟ္မာဝါဒနှင့် လည်းကောင်း၊ ၃၁ ဘုံဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ်လောကနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ဗေဒနှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ပယောဂပညာနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း ပြတ်သားမှုမရှိချေဟု ဝေဖန်ကြလေသည်။ အမှန်အားဖြင့် ယင်းပညာရှင်များသည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို စေ့ငသေချာစွာ မလေ့လာဘဲ တစ်ထောင့်တစ်နေရာမျှ ကိုသာ လေ့လာ၍ ဝေဖန်ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မည်သည့်အယူဝါဒကိုဖြစ်စေ၊ မည်သည့်ဘာသာတရားများကိုဖြစ်စေ ကိုယ်မကျွမ်းကျင်ဘဲ ပြစ်တင်ဝေဖန်ခြင်းမျိုးသည် မလိုမုန်းတီးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အမှန်မှာ မည်သည့်အယူဝါဒမဆို၊ မည်သည့်ဘာသာရေးယုံကြည်မှုမဆို အနှစ်သာရ အားဖြင့် လူသားသတ္တဝါများ လက်ခံနိုင်လောက်အောင် ထူးခြားချက်ပါဝင်နေတတ်ကြောင်း သတိပြုရပေလိမ့်မည်။

ရုပ်၊ နာမ်သဘာဝနှင့် ဗုဒ္ဓအယူအဆ

ဗုဒ္ဓသည် 'ရုပ်နာမ်သဘာဝတရားများ၏ အညမညတရား ဆက်စပ်မှုရှိပုံနှင့် ယင်းတို့သည် သဟဇာတကျစွာ ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိနေကြသည်' ဟူ၍ လက်ခံထားသည် ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ ယင်းတို့သည် မည်သို့မည်ပုံ ဖြစ်ပျက်နေကြသည်၊ မည်သို့ မည်ပုံ ဆက်စပ်မှုရှိကြသည်ဟူသော အယူအဆကို လေ့လာကြရပေလိမ့်မည်။ စိတ်တို့၏ သဘာဝ၊ စိတ်အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှု၊ ရုပ်တို့၏သဘာဝ၊ ရုပ်တို့၏အကြောင်းအကျိုး၊ ယင်းစိတ်များ၊ ရုပ်များသည် မည်သို့အကူးအပြောင်းရှိသည်စသည်များကို ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာ အယူအဆအရ နည်းလမ်းကျနစွာ လေ့လာကြရပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ လေ့လာမည် ဆိုလျှင် အောက်ပါအချက်များကို သတိပြုသင့်ကြပေသည်။

- ၁။ စိတ်ဟူသောအမည်သည် အဘယ်နည်း။
- ၂။ အသိသည် စိတ်လော သို့မဟုတ် တခြားစိလော။
- ၃။ စိတ်သည် တည်မြဲနေသော တရားစုလော။
- ၄။ စိတ်အသိသည် ပြောင်းရွှေ့နေသည်၊ တစ်ခုပြီးတစ်ခု၊ တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ဖောက်ပြန်နေသည်ဆိုလျှင် မည်သို့မည်ပုံ ဖောက်ပြန်ပြောင်းရွှေ့နေသနည်း။ စိတ်အသိ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသောနေရာ။
- ၅။ ရုပ်တို့၏ သဘာဝနှင့် ရုပ်တို့ ရွေ့လျားနေပုံများ။
- ၆။ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟုဆိုအပ်သော မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်တို့၏ သဘာဝတရားများ။
- ၇။ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့သည် မည်သို့ဆက်စပ်မှုရှိသည်။
- ၈။ ဗိဇနိယာမ အစဉ်ကြီး၏ သဘာဝသတ္တိများ။
- ၉။ နာမ်လောက၊ ရုပ်လောကဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၁၀။ ဝိညာဉ်လောကဟူ၍ အမှန်တကယ် ရှိအပ်၊ မရှိအပ်။

ယင်းတို့ကို အခြေခံကျစွာ နားလည်ထားနိုင်မှ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ၏ တစ်စွန်းတစ်စကို တီးမိခေါက်မိနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ပိဋကတ်၌ပြန်နေသော ဗုဒ္ဓ၏စကားတော်ထဲမှ စုပေါင်း ထုတ်နုတ်အဖြေရှာနိုင်မှ ဗုဒ္ဓ၏အယူဝါဒတစ်စွန်းတစ်စကို နားလည်နိုင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝါဒကို လေ့လာကြမည်ဆိုလျှင် အခြေခံအရင်းအမြစ်ကို စုံစမ်းလေ့လာ မှတ်သား၍ အခြေခံမှတစ်ဆင့် အဖြေမှန် ထုတ်ကြရပေလိမ့်မည်။

ပျော်ရွှင်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း စသည်တို့သည် မူလအာရုံနှင့် အပြင်မှအာရုံနှစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာရန်အတွက် ရုပ်နှစ်ခုတိုက်ဆိုင်ရာမှ ဖြစ်ပွားလာခြင်း၊ ပေါက်ဖွားလာခြင်းမျိုးဖြစ်၏။

ရုပ်တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးတို့ ထိခိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်မျိုးကို အဖြစ် စိတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ထားလေသည်။ ယင်းအဖြစ်စိတ်များသည် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် မနောစိတ်ဟူသော အာရုံရုပ်များ၊ စိတ်များသို့ အပြင်မှဝင်လာသော ရူပါရုံ၊ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ တွေ့ထိစရာ ရုပ်ဝတ္ထု၊ ဓမ္မာရုံဟူသော အာရုံ ပြုစရာ ဝတ္ထုများနှင့် တိုက်ဆိုင်ရာမှ ပေါက်ဖွားလာကြသောကြောင့် ယင်းတို့ကို အဖြစ် တရားစုများဟု သတ်မှတ်ထားကြလေသည်။ ယင်းအဖြစ်စိတ်များသည် တစ်ခုမဟုတ် တစ်ခု ဝင်ရောက်နေတတ်ကြပြီး အပြိုင် သို့မဟုတ် အဖြစ်စိတ်များသည် စိတ်တစ်ခုနှင့် တစ်ခု တစ်ပြိုင်တည်း အတူတကွမဖြစ်ကြဘဲ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အစီအစဉ်မဲ့စွာ လူ့စိတ်၌ ဖြစ်ပွားနေကြလေသည်။ ယင်းသို့ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျက်စီးသွားခြင်းသည် စိတ်သဘာဝ၏ ပဓာနကျစွာ ပြောင်းလဲနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အဖြစ်စိတ်တို့သည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခုကြား၌ အခြားမရှိ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးနေကြသလို မဖြစ်မပျက်ဘဲနေသော ကာလဟူ၍လည်း မရှိဟု ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာက ခံယူထားလေသည်။

ယင်းသို့လျှင် စိတ်ဟူသောအရာသည် အစဉ်အမြဲ ရပ်တည်နေသော အခြင်း အရာမဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ အာရုံများသည် ပျောက်ဆုံးပျက်စီးနေသည်မှာ ထင်ရှားသည်ဖြစ်ရာ စိတ်ဟူသောအမည်သည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် အသိဓာတ်တစ်မျိုးဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး ယင်းသည် အမြဲဖောက်ပြန်ပျက်စီးနေသော တရားစုများဟု မှတ်ယူကြရ ပေလိမ့်မည်။ စိတ် သို့မဟုတ် အသိဓာတ်ဟူသော သဘာဝနိယာမအရ အာရုံ ၆ မျိုးကို အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာသော အဖြစ်တရားစုများဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပေရာ အသိနှင့် စိတ်သည် ခြားနားသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။

ပိဋကတ်၌ မနောစိတ္တ၊ မနာယတန၊ မနောဝိညာဏ်၊ ဝိညာဏ် စသဖြင့် မနောနှင့်ပတ်သက်သော စကားလုံးများကို အနှံ့အပြား တွေ့ရှိကြမည်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ယင်းစကားလုံးများတို့သည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် တူညီကြလေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက်၌ ‘အဖြစ်စိတ်’ကို သီးခြားခွဲထား၍ သုံးသပ်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ အဖြစ်စိတ် တို့၏ သဘာဝသည် ရုပ်နှစ်ခုတို့၏ ထိခိုက်မှုမှ စတင်ခြင်းကိုလည်း နားလည်ကြပြီးဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ‘အရှိစိတ်’ဟူသော ပြဿနာတစ်ရပ် ကျန်နေသေးကြောင်း ဆင်ခြင်ကြရပေ လိမ့်မည်။ ယင်း‘အရှိစိတ်’ကို မဝေဖန်မီ ဝိညာဏ်အသိစိတ်အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းနှင့်ပတ်သက်သော သိစရာပြဿနာများကိုလည်းကောင်း သိရန်လိုအပ်မည်ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓမိန့်ကြားခဲ့သော သာဓကတစ်ခုကို ဤ၌ အပြည့်အစုံထုတ်နုတ်၍ ဆင်ခြင်သုံးသပ်သင့် ကြပေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည်၊ ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေ၏။ ထိုအချိန်၌ တံငါသည်၏သား သာတိမည်သော ရဟန်းတစ်ပါးသည် ဤသို့ကြံမိလေ၏။ “ဝိညာဏ် သည်ပင် ပြောင်း၏။ ကျင်လည်၏။ ဝိညာဏ်မှတစ်ပါး တခြားသော ပြောင်းရွှေ့တတ်သော တရားဟူ၍မရှိ။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ နာကြားမှတ်သားဖူး၏။ ယင်းသည် မှန်ကန်၏”။ ယင်းသို့ယူဆလျက် နေရာအနှံ့အပြား၌ရှိကြသော လူဥပါသကာ တို့အား ဟောကြားလေ၏။

ရဟန်းများကြားသိသောအခါ တားမြစ်ကြသော်လည်း လက်မခံဘဲ ဗုဒ္ဓထံမှ အတိအကျသိရသော တရားဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းတချို့က ထိုကိစ္စကို ဗုဒ္ဓအား လျှောက်ထားကြ၏။ ဗုဒ္ဓက သာတိမည်သောရဟန်းအား ခေါ်ယူ၍-

- ဗုဒ္ဓ - ဝိညာဏ်သည်ပင် ပြောင်း၏ဟု ဟောသည်မှာ မှန်သလား။
- သာတိ - မှန်ပါသည်။ အရှင်ဘုရားထံမှ တပည့်တော် ကြားသိရဖူးပါသည်။
- ဗုဒ္ဓ - သာတိ၊ ငါဘုရားသည် ယင်းသို့ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မဟောပါတကား။ သို့ဖြစ်ရာ သင်ပြောသောဝိညာဏ်သည် ပြောင်း၏။ ကျင်လည်၏ဆိုရာ၌ ဝိညာဏ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်ကိုခေါ်သနည်း။
- သာတိ - ပြောဆိုတတ်သောသဘော။ သိတတ်သောသဘောနှင့် ထိုထိုဘဝတို့၌ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးကို ခံစားတတ်သောသဘောတို့ ဖြစ်ကြပါသည်ဘုရား။

ဗုဒ္ဓ - အချည်းနှီးဖြစ်သောယောက်ျား၊ ငါဘုရား မည်သူ့ကို ယင်းတရားမျိုးကို ဟောဖူးသနည်း။ ဝိညာဏ်ဆိုသည်မှာ အကြောင်းကိုစွဲ၍ဖြစ်၏။ အကြောင်း ကင်း၍ ဝိညာဏ်ဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာ မရှိနိုင်ဟူ၍သာ ငါဘုရား ဟောကြား ခဲ့ဖူး၏။ သင် သာတိမည်သောရဟန်းသည် ငါဘုရားကို တမင်သက်သက် စွပ်စွဲဘိ၏။ မိမိကိုယ်ကိုလည်း ဖျက်ဆီးနေဘိ၏။ ယုတ်မာသောရဟန်း၊ သင်သည် ရှည်စွာသောကာလပတ်လုံး အကျိုးမဲ့နေခဲ့၏။ အကုသိုလ် ဖြစ်နေခဲ့၏။

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓက ရဟန်းများကို ဤသို့မိန့်ကြားလေ၏။

“ရဟန်းတို့၊ သာတိမည်သောရဟန်းသည် ရဟန်း၏ အဋ္ဌေအသက်မျှ ရှိသေး ရဲ့လား”

“ရဟန်းများ - ရဟန်း၏အဋ္ဌေအသက်၊ သာသနာတော်၏ အဋ္ဌေအသက်မျှ မရှိတော့ပါ”

“ရဟန်းတို့၊ ကောင်းလေစွ။ သင်တို့သည် ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့် အတိုင်း သိထားကြပေသည်၊ မှတ်သားထားကြပေသည်”

“ရဟန်းတို့ အကြင်အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအကြောင်းဖြင့် ဝိညာဏ်ဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မှန်၏။ အကြင်အကြောင်းကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အကြောင်းကင်း၍ ဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာသည် မည်သည်မရှိ။ ယင်းသို့သာ ငါဘုရားဟောကြားခဲ့၏”

“ရဟန်းတို့ မျက်စိဖြင့် အဆင်းကိုစွဲ၍ သိမှုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ မျက်စိ သိဟု ခေါ်ဆိုခြင်းသို့ရောက်၏။ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်တို့သည် သဒ္ဓရုပ် အနံ့အရသာ၊ အတွေ့တို့ကြောင့် သိမှုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ၎င်းတို့ကို နားသိ၊ နှာသိ၊ လျှာသိ၊ ကိုယ်သိဟု ခေါ်ဝေါ်၏။ စိတ်နှင့် သဘာဝဓမ္မတို့ကို စွဲ၍ သိဝိညာဏ် ပေါ်လာ၏။ ယင်းကို စိတ်သိဟု ခေါ်ဝေါ်ရ၏”

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား အကြင်အကြောင်းကိုသာလျှင်စွဲ၍ မီးသည် တောက်လောင်၏။ ထိုအကြောင်းကိုစွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ သစ်သားထင်းကိုစွဲ၍ လောင်သောအခါ သစ်သားမီး၊ ဝါးကိုလောင်သောအခါ ဝါးမီး၊ မြက်ကိုလောင်သောအခါ

မြက်မီး၊ နွားချေး၊ ဖွဲ၊ အမှိုက် စသည်ကို လောင်သောအခါ နွားချေးမီး၊ ဖွဲမီး၊ အမှိုက်မီးဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြ၏။ ရဟန်းတို့၊ ယင်း ဥပမာအတိုင်းသာတည်း။”

မုဒ္ဒ - ရဟန်းတို့ သင်တို့သည် ‘ဤခန္ဓာသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏’ ဟူ၍ မြင်ကြကုန် သလား။

ရဟန်းများ - ရှုမြင်ကြပါသည် ဘုရား။

မုဒ္ဒ - ထိုခန္ဓာကိုယ်သည် အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ရှုမြင်ကြသလား။

ရဟန်းများ - ရှုမြင်ကြပါသည် ဘုရား။

မုဒ္ဒ - ဤခန္ဓာသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု အမှန်အတိုင်းသိသူအား ဝိစိကိစ္ဆ ကင်းပျောက်ရာသလား။

ရဟန်းများ - ကင်းပျောက်ပါသည် အရှင်ဘုရား။

မုဒ္ဒ - ထိုအကြောင်းချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောခန္ဓာသည် ချစ်ခြင်း သဘော ရှိ၏ဟု အမှန်အတိုင်းသိသူအား ဝိစိကိစ္ဆ ကင်းပျောက်သလား။

ရဟန်းများ - ကင်းပျောက်ပါသည် အရှင်ဘုရား။

မုဒ္ဒ - သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။

ထို့နောက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အနုလုံပဋိလုံဖြင့် ဟောကြားတော်မူ၏။

(မူလပဏ္ဏာသ၊ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ ၃၃၀)

စိတ်သည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် တစ်ကြိမ်တည်း၌ နှစ်မျိုးပြိုင်၍ မဖြစ်သလို ယင်းစိတ်ဟူသော အသိဓာတ်သည် တစ်မျိုးပြီးတစ်မျိုး ပြောင်းလဲနေကြောင်း မုဒ္ဒ အဘိ ဓမ္မာက ဝန်ခံထားလေသည်။ အသိဓာတ်သည် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေသော အရာမဟုတ်သလို ပြောဆိုတတ်သောသဘော၊ သိတတ်သောသဘော၊ ထိုထို ဘဝတို့၌ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုးကို ခံစားတတ်သောသဘောများလည်း မဟုတ်ကြောင်း မုဒ္ဒကိုယ်တိုင် ငြင်းဆိုထားလေသည်။ ယင်း အယူအဆများသည် အမှန် စင်စစ်အားဖြင့် မုဒ္ဒ၏ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်နှင့် ဖိလာဆန့်ကျင်လျက် အစွန်းငြိသော သဘာဝယူချက်သာဖြစ်ကြောင်း မုဒ္ဒနှင့် မုဒ္ဒသာဝကများက ဖွင့်ဆိုထားကြလေသည်။

စိတ်သဘာဝဟူသည် အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိဉာဏ် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ချေသည်။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိဉာဏ်ဟူသည် ရုပ်နှစ်ခု သို့မဟုတ် ရုပ်နှင့်နာမ်တို့ ပေါင်းဆုံရာမှ သို့မဟုတ် နာမ်အချင်းချင်း ပေါင်းဆုံရာမှ

ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိစိတ်တစ်မျိုးမျိုးသာ ဖြစ်ချေသည်။ မှန်၏။ ရူပါရုံနှင့်မျက်စိ၊ သဒ္ဒါရုံနှင့်နား၊ ဂန္ဓာရုံနှင့်နှာခေါင်း၊ ရသာရုံနှင့်လျှာ၊ တွေ့ထိစရာ ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် ခန္ဓာကိုယ်ရုပ် စသည်တို့သည် အကြင်အခါ တွေ့ဆုံမိကြ၏။ ယင်းသို့ တွေ့ဆုံမိရာသောအခါ၌ အသိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအသိစိတ်များသည် ရုပ်ချင်းတွေ့ဆုံမိရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိစိတ် မည်၏။

အကြင်အခါ၌ မျက်စိရုပ်နှင့် ရူပါရုံရုပ်တို့ တွေ့ဆုံမိကြ၏။ ထိုသို့ တွေ့ဆုံမိသော အခါ တွေ့မြင်ရသော ရုပ်ဝတ္ထုကို သိမှုဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုမှတစ်ဆင့် ယခင်ကတွေ့ဖူးသော အကြောင်းအရာတစ်ခုကို ယခုတွေ့ရ၏။ ရုပ်ဝတ္ထုမှဆက်နွယ်၍ ပြန်ပေါ်လာတတ်၏။ ယခုတွေ့ရသော ရုပ်ဝတ္ထုကို ကျော်လွှား၍ ယခင်ကတွေ့ဖူးသောအကြောင်းများ ထင်လာခြင်းမှာ ရုပ်မှနာမ်သို့ ကူးပြောင်းလာသော အသိဓာတ်မည်၏။

အကြင်အခါ၌ မျက်စိ စသည်တို့သည် မမြင်စေကာမူ ယခင်က တွေ့ဖူးကြုံဖူးသော အကြောင်းအရာများသည် စိတ်အသိသို့ ပြန်လည်ထင်ဟပ်လာတတ်၏။ ယင်းတို့သည် အသိဟူသော နာမ်အချင်းချင်းပေါင်းမိရာမှ ပေါ်ပေါက်လာသော အသိဉာဏ်မျိုး ဖြစ်ချေ၏။

မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနုဟုဆိုသော လက်ခံစရာသို့ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံတို့ ဝင်လာရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသိစိတ်များကို 'အဖြစ်စိတ်' များဟု မှတ်သားကြရပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ အာရုံပြုစရာဝင်လာမှ အသိစိတ်များ သို့မဟုတ် ဝိညာဏ်ခေါ် နာမ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ဆိုလျှင် အိပ်ပျော်နေသောအခါ၊ မိန်းမောနေသောအခါ၊ အဆိပ်တက်၍ သတိလစ်နေသောအခါ စသည်တို့၌ အာရုံများ မဝင်လာနိုင်၊ လက်မခံနိုင်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိညာဏ်ဟု ခေါ်သော စိတ်မရှိဟု မှတ်ရမည်လော။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ရှိနေမှသာလျှင် အသက်ရှင်နေသည်။ ရုပ်သော်လည်းကောင်း၊ နာမ်သော်လည်းကောင်း တစ်မျိုးမျိုးကင်းနေပါက ထိုပုဂ္ဂိုလ်သေသွားရမည်ဆိုနေသဖြင့် ထိုကဲ့သို့မိန်းမောတွေဝေ အိပ်မောကျနေသောကာလ၌ မျက်စိ၊ နားစသည်တို့ မမြင်၊ မကြားနိုင်ခြင်းကြောင့် စိတ်မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါက အဘယ်ကြောင့် အသက်မသေရသနည်း စသဖြင့် မေးခွန်းပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် 'အရှိစိတ်'ဟူသော နာမ်တရားမျိုးကို ဤနေရာ၌ နားလည်ကြရပေဦးမည်။ အရှိစိတ်ဆိုသည်မှာ ယင်း မျက်စိ၊ နား၊ နှာ စသည်တို့က လက်မခံနိုင်သော ကာလတို့၌ မနောဒွါရဟုခေါ်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုမှီနေသော ဘဝင်စိတ်တစ်မျိုးက ရုပ်နှင့် စိတ်တို့ကို သဟဇာတကျစွာ ထိန်းသိမ်းထားလေသည်။ ယင်းဘဝင်စိတ်သည် ဟဒယဝတ္ထုဟုခေါ်သော နှလုံးသားကိုမှီ၍ ကမ္မသတ္တိအားလျော်စွာ အစဉ်အမြဲရှိနေလေသည်။ ယင်းဘဝင်စိတ်သည် နှလုံးသားနှင့် ထွက်လေဝင်လေကို အမှီပြု၍ စိတ္တဇဝါယောဓာတ်ကို ဖြစ်စေသည်။ ထွက်လေ၊ ဝင်လေနှင့် နှလုံးသားကို အမှီပြုနေသော ဘဝင်စိတ်သည် သတ္တဝါတိုင်း၏ ပင်ကိုအရှိစိတ်ဖြစ်လေသည်။

ပင်ကိုအရှိစိတ်ဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ သတ္တဝါတို့အား ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ ကမ္မသတ္တိနှင့် ဗီဇသတ္တိများကို နိယာမသဘောအရ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းထားသော နာမ်တရားသာ ဖြစ်ချေသည်။ ဘဝင်စိတ်သည် သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံး၌ ပျံ့နှံ့တည်သော တရားစုဖြစ်သဖြင့် နာရီပေါင်းများစွာ အသက်မရှူနိုင်ခဲ့သော်လည်း ဘဝင်စိတ်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါမသေသွားချေ။ အကယ်၍ ဘဝင်စိတ် ချုပ်ပျောက်ခဲ့ပါမူကား သတ္တဝါသည် သေခြင်းသို့ရောက်သွားရပေလိမ့်မည်။

ထိုကဲ့သို့ အဖြစ်စိတ်နှင့် အရှိစိတ် နှစ်မျိုးကို နားလည်သဘောပေါက်ထားနိုင်ကြပါက ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ၏ နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာများ၌ အနည်းငယ် တီးမိခေါက်မိနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

အရှိစိတ်၊ အဖြစ်စိတ်တို့သည် သာမညအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားကြသော်လည်း ယင်းတို့သည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့်ဖြစ်ပြီး ပျက်စီးနေကြသည်ဟု ယူဆထားလေသည်။ အဖြစ်စိတ်များ၏ နိယာမသည် ရုပ်ဝတ္ထုချင်း တိုက်ဆိုင်တွေ့ထိရာမှ ဖြစ်ပွားလာခြင်းမျိုး ဖြစ်ပြီး အရှိစိတ်ဆိုသည်မှာ ဖြစ်ပြီးပျက်နေသော ခန္ဓာစုတစ်ခု ကာလအပိုင်းအခြားထိ ရပ်တည်နိုင်အောင် နိယာမသတ္တိအရ ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ္တဇဝါယောဓာတ်ဟုခေါ်သော ထွက်လေ၊ ဝင်လေပင်ဖြစ်လေသည်။

ထွက်လေ၊ ဝင်လေသည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ရုပ်တရားဟု ထင်ရသော်လည်း ယင်း၌ နိယာမနာမ်များ ပါဝင်နေလေသည်။ ယင်းနာမ်တရားစုများမှာ ပဋိသန္ဓေယူသော

သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၉ မျိုးဖြစ်လေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သတ္တဝါတစ်ဦးသည် မူလပဋိသန္ဓေယူစိတ်တစ်မျိုး ရှိခဲ့၏။ ထိုပဋိသန္ဓေယူစိတ်သည် ပဝတ္တိကာလ၌ ထွက်လေ၊ ဝင်လေဖြင့် နိယာမသတ္တိသဘောအရ ပါဝင်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ သတ္တလောကသား အားလုံးတို့၏ စုစုပေါင်း ပဋိသန္ဓေယူစိတ်များသည် ၁၉ မျိုးရှိနေသည်ဖြစ်ရာ သတ္တဝါ တစ်ဦးအတွက် တစ်မျိုးသာဖြစ်လေသည်။ ယင်းစိတ်များသည် သတ္တဝါတစ်ဦး၏ ကမ္မသတ္တိ အတိုင်းအတာထိ ထွက်လေ၊ ဝင်လေနှင့်အတူ ခန္ဓာကိုယ်ကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းနေ လေသည်။ (သင်္ဂဟနှင့် သင်္ဂဟဋီကာများ အယူအဆ)

ဤ၌ သတ္တလောကသားတို့၏ ပဋိသန္ဓေယူပုံ၊ ရုပ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်ကြီးများကို ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအရ သိရှိနားလည်ထားသင့်ပေသည်။

- ၁။ သံသေဒဇ - ပိုးလောက်စသော အညှီများစသည်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊
- ၂။ သြပပါတိက - ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်သော နတ်စသောသတ္တဝါ၊
- ၃။ ဇလာဗုဇ - လူစသော သားအိမ်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊
- ၄။ အဏ္ဏဇ - တိရစ္ဆာန်စသော ဥခွံ၌ ပဋိသန္ဓေယူသော သတ္တဝါ။

သံသေဒဇသတ္တဝါများနှင့် သြပပါတိကသတ္တဝါများကို ချန်လှပ်၍ ဇလာဗုဇ သတ္တဝါနှင့် အဏ္ဏဇသတ္တဝါတို့မှာ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေယူသော သတ္တဝါများဖြစ်ကြ လေသည်။

ပိုးလောက်စသော သတ္တဝါများအကြောင်းကို ဗုဒ္ဓနှင့် ဗုဒ္ဓ၏တပည့်များစွာတို့သည် အနုစိတ်ဝေဖန်သုံးသပ်မှု မပြုကြချေ။ သို့ရာတွင် လူသားများသည်ပင် ယင်းသို့ သန္ဓေ ယူနိုင်ကြောင်း ဝေဠုဝတီမင်းသမီးဇာတ်တော်နှင့် စိဉ္ဇမာနဝိကာတို့ဖြင့် သက်သေထူကြ လေသည်။ ဝေဠုဝတီမှာ ဝါးပင်၌ သန္ဓေယူသူဖြစ်၏။ စိဉ္ဇမာနဝိကာမှာ မန်ကျည်းပင်၌ ပဋိသန္ဓေယူသည်ဟုဆိုသည်။ ထို့အပြင် ပဒုမ္မဝတီစသော ဇာတ်တော်များလည်း ရှိသေးသည်။ သို့ဖြစ်ရာ သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေဖြစ်ပွားပုံကို အတိအကျ ဝေဖန်ယူဆချက် မရှိသော်လည်း လူသားများပင် သံသေဒဇ ပဋိသန္ဓေယူနိုင်ကြောင်းကိုမူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အခိုင်အမာ ယူဆထားကြလေသည်။

သြပပါတိကပဋိသန္ဓေအကြောင်းမှာ ‘ကမ္မသတ္တိအလျောက် ဘွားခနဲပေါ်ပေါက် လာသည့် သတ္တဝါမျိုး’ဟု ဆိုလေသည်။ ယင်းမှာ နတ်များဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓနှင့် ဗုဒ္ဓ

တပည့်များသည် နတ်ဗြဟ္မာလောကကို လက်ခံထားကြလေသည်။ အချို့သော ယခုခေတ် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို လေ့လာသူပညာရှင်များက နတ်ဗြဟ္မာလောကကို ဗုဒ္ဓခေတ်က ဗုဒ္ဓ ကိုယ်တိုင်လက်ခံခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ဗြာဟ္မဏများ၏ အယူအဆများသာ ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယဗြာဟ္မဏဝါဒများသည် ဗုဒ္ဓသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ဗုဒ္ဓသာဝကများ အကြား၌ ၎င်းလျှိုးနေသော်လည်း ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက်၌မူ ဗုဒ္ဓ၏သာဝကအကြားသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်း၌မူ ပိုမိုအားကောင်းလာခဲ့သည်။ ယင်းမှ တစ်ဆင့် နတ်ဗြဟ္မာအယူအဆများ ပိဋကတ်ထဲသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်လာခဲ့ကြကုန်၏ဟု ယူဆကြလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ခေတ်အမြင်ရှိသော သုတေသီပညာရှင်များ၏ အယူအဆကို ငြင်းဆိုရန် အားမထုတ်လိုချေ။ သို့ရာတွင် အလွန်ခိုင်ခံ့ပြီး ရှေးကျသည်ဟု အမှတ်ပြုထား ကြသော သုတ်သီလကွန် သုတ်မဟာဝါစသော ပိဋကတ်များ၌ နတ်ဗြဟ္မာ အမြောက် အမြားပါဝင်နေကြောင်း သတိပြုကြရပေလိမ့်မည်။ ဓမ္မပဒစသော စာကိုယ်များ၌လည်း ထင်ထင်ရှားရှား ဖော်ပြထားလေသည်။

ယင်းသို့လျှင် ဝိညာဉ်လောကဆိုသော နတ်လောကသည် အမှန်အားဖြင့် ရှိနေ သည်ဟု ဗုဒ္ဓနှင့် ဗုဒ္ဓသာဝကများက ယူဆထားသည်မှာ ခိုင်မာသောအချက် ဖြစ်နေ ပေသည်။ သို့ရာတွင် နတ်လောကသည် အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဝိညာဉ်လောကမျိုး မဟုတ်ချေ။ ယင်းတို့သည် ရုပ်ဝတ္ထုများကို လူသားများနှင့်အတူ ရရှိသူများဖြစ်ကြ လေသည်။ ထူးခြားသည်မှာ ယင်းသတ္တဝါတို့သည် သူ၏ ကမ္မသတ္တိအားလျော်စွာ ဘွားခနဲ အရွယ်ရောက်သူအဖြစ် ပေါက်ဖွားပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ ဖြုတ်ခနဲ သေဆုံးပျောက်ကွယ်သွားခြင်း၊ သူတို့ခန္ဓာကိုယ်၊ နေရာ စသည်များကို လူသားလောကမှ မမြင်နိုင်ခြင်း စသော ကမ္မသတ္တိ ရှိသူများဖြစ်ကြလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ပတ်ဝန်းကျင်၌တွေ့ရသော သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့၏ မျိုးစုအလိုက် စွမ်းအင်များတို့ကဲ့သို့ နတ်ဗြဟ္မာလောကသားတို့၏မျိုးစု သတ္တိစွမ်းအင်လည်း ရှိလိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ ခန့်မှန်းရပေသည်။

ရဟန်းတို့ . . . အကြောင်းသုံးရပ် ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့် ကိုယ်ဝန်တည် ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

- ၁။ အမိအဖပေါင်းဆုံခြင်း၊
- ၂။ အမိ၌ဥတုလာခြင်း၊
- ၃။ အမိဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်မည့်သတ္တဝါအဆင်သင့်ဖြစ်နေခြင်း။ ဤသုံးပါး ပေါင်းဆုံ မိသော် ကိုယ်ဝန်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်၊ မူလပဏ္ဏာသ)

သားအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေယူသော လူ စသော သတ္တဝါနှင့် ဥခွဲဖြင့် ပဋိသန္ဓေယူသော တချို့တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါများတို့၏ ပဋိသန္ဓေယူပုံကို ဗုဒ္ဓက အထက်ပါအတိုင်း မိန့်ကြားခဲ့၏။ ယင်းကို ဗုဒ္ဓ၏သာဝကကျမ်းပြုများက ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုကြလေသည်။

အမိအဖပေါင်းဆုံခြင်းဆိုသည်မှာ မိဖနှစ်ပါးတို့၏ သွေးများပေါင်းမိခြင်းဖြစ်၍ မိခင်ဥတုလာပြီးစ သို့မဟုတ် မိခင်၏ ဟောင်းနွမ်းသောသွေးများကျဆင်းပြီး သွေးသစ်များ ရှိနေချိန်ဖြစ်ခြင်း၊ သတ္တဝါတစ်ဦး စုတေပြီး ထိုမိဖနှစ်ပါးတို့၌ လာရောက်ဖြစ်ပွားမည့် အချိန်အခါနှင့် အံဝင်ခွင်ကျကိုက်ညီခြင်း။ ယင်းသို့ အကြောင်းသုံးမျိုးလုံး အတိအကျ ကိုက်ညီမှုရှိပါက ကိုယ်ဝန်တည်နိုင်ကြောင်း ပြဆိုထားလေသည်။ အထက်ပါအကြောင်း သုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုးချွတ်ယွင်းပါက ကိုယ်ဝန်မတည်နိုင်ချေ။ ချွတ်ယွင်းမှုသာရှိသည်။ အမြဲ မဟူ၍ မရှိချေ။

ယခုခေတ် သိပ္ပံပညာရပ်များသည် ထူးခြားသောရုပ်ဝတ္ထုတို့၏ ဖြစ်စဉ်များကို စူးစမ်းရှာဖွေကြလေသည်။ သိပ္ပံပညာရပ်ဟူသည်မှာ မူလဒြပ်များကို မူလအရှိအတိုင်း ပြန်လည်ဖော်ထုတ်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းသောပညာများ ဖြစ်လေသည်။ ဥပမာ-ရုပ်ဝတ္ထုဒြပ် တစ်ခုကို ယင်းတို့၏ အစွာဖြစ်သော မူလဒြပ်များကို ခွဲစိတ်ထုတ်ယူ၍ တစ်ခုချင်းသီးခြား ခွဲထုတ်ပြီး အခြေခံချင်းမတူသော ရုပ်စုတို့၏ ပေါင်းစုခြင်းသဘောများကို ရှာဖွေကြ လေသည်။

ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါစသော ရုပ်သီးခြားများစွာတို့ ပေါင်းစပ်ခြင်းမှ အထည်ဒြပ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ယင်းအထည်ဒြပ်တို့၏ မူလအခြေခံများကို စက်မှု ပညာ အကူအညီဖြင့် ခွဲစိတ်ကြပြီး တစ်ခုချင်းများအဖြစ် ခွဲဝေသတ်မှတ်ကြလေသည်။ ယနေ့သိပ္ပံခေတ်၌ ရုပ်ဝတ္ထုတို့၏ ပင်ကိုများကို အတိအကျခွဲစိတ်၍ မရကြသေးချေ။ ယနေ့ အမှန်ကန်ဆုံးဟု သတ်မှတ်ထားသော ရုပ်စုတစ်ခုကို တခြားသိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦးက ထပ်မံခွဲစိတ်ပြလိုက်ခြင်းဖြင့် ပျက်ပြယ်သွားလေသည်။

ယင်းသို့ အမှန်တရားရုပ်စုများ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် အဖြေရှာနေသော သိပ္ပံပညာရှင်များသည် တခြားတစ်ဖက်မှ ‘ရုပ်လောကကို ဖန်တီးမှုဖြင့် နာမ်တရားစု ရရှိရေး’ ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် ကြိုးပမ်းနေကြလေသည်။ လူသားနှင့်တကွ သက်ရှိသတ္တဝါများ ပေါက်ဖွားလာခြင်းတို့၌ သိပ္ပံပညာရှင်များ အကူအညီဖြင့် သားစမ်းမွေးဖွားခြင်း၊ ဖန်ပြွန်အတွင်း၌ လူသားနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါ ဖန်တီးပေါက်ဖွားခြင်း၊ နှလုံးသား အစားထိုးပေးခြင်း စသည်တို့ကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြလေပြီ။

ကျွန်ုပ်တို့ ဘာသာရေးက ယင်း သိပ္ပံပညာရှင်များကို အားပေးအားမြှောက် ပြုထားလေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာသည် သိပ္ပံပညာများနှင့် မဆန့်ကျင်ကြောင်းကိုလည်း အခိုင်အမာ အာမခံထားကြလေသည်။

ပေါက်ဖွားမှု၏ သဘာဝသည် ဖိုဓာတ်၊ မဓာတ်တို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်းမျိုးဖြစ်ပြီး မျှတသော ဓာတ်သဘာဝများ စုဝေးပေါင်းဆုံရာမှ သတ္တဝါတစ်ဦး ဖြစ်ပွားလာခြင်းမျိုး ဖြစ်ရာ ဖိုဓာတ်၊ မဓာတ်တို့သည် မည်သည့်နေရာ၌ ပေါင်းဆုံကိန်းဝပ်နေကြစေကာမူ ပတ်ဝန်းကျင် အဖျက်အဆီးများ ကင်းဝေးပါက သတ္တဝါများ ဖြစ်ပွားနိုင်ကြောင်း ပဋိသန္ဓေ ၄ မျိုးကို သဘောပေါက်အောင် လေ့လာပါက နားလည်နိုင်ကြပေသည်။

ရုပ်၊ နာမ်သဘာဝများသည် လူသားနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါတို့၌ ခွဲ၍မရသော နိယာမသဘောဖြစ်လေသည်။ ယင်းနိယာမသဘာဝဖြင့် ရုပ်၊ နာမ်တို့သည် အမှန်စင်စစ် အားဖြင့် ဘူတရုပ် ၄ မျိုးနှင့် နာမ်တရားစုများ ပေါင်းစုံရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမျိုး ဖြစ်လေသည်။ အမှန်သဘာဝသည် သိပ္ပံဖြစ်၍ သိပ္ပံ၏အလုပ်သည် အမှန်တရားကို ရှာဖွေသောအလုပ် ဖြစ်လေသည်။

ယနေ့ သိပ္ပံပညာဆရာများသည် ရပြီးသောအဖြေမှန်ကိုအခြေခံ၍ ပိုမိုမှန်ကန်အောင် ပြန်လည်တည်းဖြတ်နေကြလေသည်။ လူသားလောကမှ ပေါက်ဖွားလာသောဗုဒ္ဓသည်လည်း အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း နားလည်ထားကြသည်ဆိုလျှင် သိပ္ပံအလုပ်ကို ဗုဒ္ဓဝါဒမကန့်ကွက်သည်မှာ ထင်ရှားနေသည်။

သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုသည်မှာ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးမှာတစ်ဆင့် အကျင့်တရားကို အခြေခံသော ဘာသာရေးဖြစ်ပြီး သိပ္ပံပညာဆိုသည်မှာ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးကို အခြေခံ၍ အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်သော လက်တွေ့လောကီပညာဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် သိပ္ပံပညာသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပဋိပက္ခဖြစ်စရာ မလိုသလို အပေးအယူမျှတစွာ ဆက်ဆံနိုင်ရေးအတွက် အားထုတ်ရန်လည်း မလိုအပ်ချေ။

ရှင်တရားစု နာမ်တရားစုများကို အနယ်ကျအောင် နားလည်ထားသောသူတစ်ဦး အဖို့ ဗုဒ္ဓ၏ အရေးတကြီး မြှောက်ကြားထားသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို နားလည်ရန် မခက်ခဲ တော့ချေ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုသည်မှာ သံသရာဆိုသော စကား၏ အစွယ်အပွားမျှသာ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သတ္တလောကသားတစ်ဦးသည် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရာ အကြောင်းများ ကိုသာ ဖန်တီးသည်ဖြစ်အံ့၊ သူ့အတွက် အကျိုးတရားများ ရရှိမည်မှာ သေချာနေသည်။

ဥပမာ-သီးပင်စားပင်များစွာကို စိုက်ပျိုးသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပင်ကိုအားဖြင့် ထိုအပင်မှ အသီးအပွင့် စသည်တို့လိုလားသောကြောင့် စိုက်ပျိုးခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ အပင်များ သေဆုံးခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း ရှိနေကြစေကာမူ များစွာသောအပင်တို့မှ အသီးအပွင့် စသည် အကျိုးတရားများကို ရရှိကြပေလိမ့်မည်။

ပိုးကိုက်လောက်ထိုးများနှင့်တကွ မိမိမလိုလားသော အပင်များလည်း ထိုနေရာ အနီးတစ်ဝိုက်တို့၌ ပေါ်ပေါက်လာကြပေဦးမည်။ စိုက်ပျိုးသူ၏ အပင်မျိုးသည် ခါးသော အပင် သို့မဟုတ် ချိုသောအပင် သို့မဟုတ် ငန်သောအပင်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်လိမ့်မည်။ အငန်မကြိုက်သူက အငန်ကို မစိုက်ရန်တိုက်တွန်းပေလိမ့်မည်။ အချိုမကြိုက်သူက အခါး စိုက်ပါဟု တိုက်တွန်းကောင်း တိုက်တွန်းပေလိမ့်မည်။

သို့ရာတွင် စိုက်ပျိုးသူ၊ စားသုံးသူတို့သည် အရသာတစ်မျိုးမျိုးကို ကြိုက်မည်မှာ ထင်ရှားနေရကား မည်သည့်အရသာရှိသော အပင်မျိုးကို စိုက်ပျိုးစေကာမူ စိုက်ပျိုးသူအဖို့ အကျိုးရှိမည်မှာ သေချာသည်။ ထို့ပြင် စိုက်ပျိုးသူကြိုက်သော အရသာကို တခြား ထောက်ခံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်အမြောက်အမြား ရှိနေမည်မှာလည်း သေချာနေလေသည်။

အကြင် သတ္တလောကသားတစ်ဦးသည် သင်္ခါရဟုခေါ်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုခုကို လုပ်ကိုင်လိမ့်မည်။ သူသည် ဘုရားဒကာ၊ ကျောင်းဒကာအလုပ် သို့မဟုတ် သားသတ် တံငါအလုပ်၊ ပုတီးကိုင်သောအလုပ် သို့မဟုတ် လိမ်လည်လှည့်ဖြားသောအလုပ်၊ အများ ကောင်းစားရေးအလုပ် သို့မဟုတ် အမျိုးအကျိုးယုတ်စေသောအလုပ် စသည်တို့ကို ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခု ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်၏။

မကောင်းသောအလုပ်ဟု သတ်မှတ်ထားသောအလုပ်များကို ထောက်ခံသူရှိမည် ဖြစ်သလို ကောင်းသောအလုပ်ဟုသတ်မှတ် သမုတ်ထားသောအလုပ်ကို ထောက်ခံသူ

များလည်း ရှိနေပေလိမ့်မည်။ ယင်း ကောင်း၊ မကောင်း အလုပ်ဟူသမျှသည် သင်္ခါရမည် တော့၏။ သင်္ခါရဆိုသည်ကို ပြုလုပ်နေသမျှ သို့မဟုတ် သင်္ခါရ စေတနာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တစ်မျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်နေသမျှ သို့မဟုတ် ယင်းသင်္ခါရအကြောင်းတရားကို ပြုလုပ်နေသမျှကာလပတ်လုံး အကျိုးကိုကား ရမည်မှာ သေချာနေသည်။ အကြောင်း သင်္ခါရကြောင့် အကျိုးဝိညာဏ်ရသည်ဟု မှတ်သားရလေသည်။

သင်္ခါရစေတနာ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် အကြောင်းတရားဟူသော အမည် များသည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် တူညီသောစကားများသာဖြစ်ရာ မျိုးစေ့စိုက်ပျိုးခြင်း၊ အကြောင်းကိုပြုလုပ်ခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်းများ ဖြစ်၏။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် သတ်မှတ်ပိုင်းခြားရသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရလေသည်။

သတ္တလောကသားများသည် အလုပ်လုပ်နေသူများဖြစ်ရာ အလုပ်ဟူသမျှကို သင်္ခါရဟု သတ်မှတ်ထားသဖြင့် တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခု လုပ်နေမည်။ အကြောင်းဖန်တီးမှု ရှိနေမည်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တစ်ခုခုနှင့် ပေါင်းသင်းနေမည်မှာ သေချာနေတော့သည်။ ယင်းသို့ ရှိနေသမျှ အကျိုးရရှိမည်မှာလည်း လူနှင့်အရိပ်လို တွဲလျက်နေပြန်လေသည်။

အကျိုးရရှိခြင်းကို သံသရာလည်သည်ဟုခေါ်သည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လည်သည်ဟု ခေါ်သည်။ ၃၁ ဘုံ၌ ကျင်လည်သည်ဟု ခေါ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ သံသရာလည်မှုသည် အကျိုးရရှိမှုကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ယင်းကို အဘိဓမ္မာစကားက 'ဝိပါက်'ဟု သုံးစွဲခေါ်ဝေါ် ထားသည်။ အကြောင်းပြုပြင်မှုကြောင့် အကျိုးဝိပါက်ခန္ဓာကိုယ်ကို ရသည်ဟုသုံးနှုန်းသည်။

အကြောင်းပြတ်မှ အကျိုးရပ်မည်ကို နားလည်လာခဲ့သော ယောဂီဂိုဏ်းများသည် နည်းမျိုးစုံဖြင့် အကြောင်းရပ်ရန် ကြံဆခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓက ယင်းဂိုဏ်းအသီးသီးတို့၏ ကြံဆချက်များကို ပထမဆုံးတရားပွဲဖြစ်သော မိဂဒါဂုန်တရားပွဲ၌ အတ္တကိလမထနယောဂ၊ ကာမသုခလ္လိကနယောဂဟူသော လက်ဝဲလက်ယာ လမ်းစဉ်များဟု အမည်တပ်၍ ပယ်ချခဲ့ လေပြီ။

အကျိုးရပ်ရန် အကြောင်းကိုဖြတ်ရမည်ဟု ဗုဒ္ဓကလက်ခံခဲ့သည်ဖြစ်ရာ သူ၏ ဖြတ်နည်းကား မဇ္ဈိမပဋိပဒါ လမ်းစဉ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အလယ်လမ်း ဖြစ်သည်ဟူသတည်း။

“ရဟန်းတို့ . . . ဤအယုတ်တရားနှစ်ပါးကို မမှီဝဲ၊ မပွားများကြကုန်လင့်။ ယင်းအယုတ်တရားနှစ်ပါးဟူသည် အဘယ်နည်း။ အကြင် ကာမဂုဏ်ကို ခံစားတတ်သော

အလေ့အကျင့်သည်ရှိ၏။ ယင်းသို့ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားခြင်းအကျင့်သည် ယုတ်မာ၏။ ရွာသူတို့၏အလေ့အကျင့်မျှသာဖြစ်၏။ ထိုအကျင့်ကို မကျင့်အပ်၊ မမှီဝဲအပ်၊ အရိယာလမ်းစဉ်မဟုတ်ကုန်။

ရဟန်းတို့ . . . နောက်တစ်မျိုးကား ကိလေသာခေါင်းပါးရန်အတွက် ခန္ဓာကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ မမှန်မကန်ကျင့်ခြင်း စသည်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ယင်းနည်းမှားအကျင့်ကိုလည်း မမှီဝဲကောင်း၊ မကျင့်အပ်၊ ယင်းအကျင့်များသည် ယုတ်မာ၏။ ကိလေသာကုန်ရန် ကျင့်စဉ်မျိုးမဟုတ်ကုန်။ အရိယာလမ်းစဉ် မဟုတ်ကုန်။ ရဟန်းတို့၊ ယင်းအယုတ်တရားနှစ်ပါးကို မမှီဝဲ၊ မပွားများကြကုန်လင့်”

ယင်းအထက်ပါစကားစုများမှာ လူသိများသော ဓမ္မစကြာသုတ်မှဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓ၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားများ၏ မူလအခြေခံသည် ဓမ္မစကြာဖြစ်ရာ အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်ပွားပုံ၊ ပြတ်သွားပုံများအတွက် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဗုဒ္ဓက အဖြေမှန်ထုတ်ထား၏။

အထက်၌ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလုပ်ဟူသမျှ၏နောက်၌ အကျိုးပါဝင်နေသည်ဟု ဆိုထားရာ အကျိုးပြတ်ရန် အကြောင်းကိုသတ်ရမည်ဖြစ်၏။ အကြောင်းကိုသတ်ရာ၌ နည်းလမ်းမှန်ကန်ရဦးမည်ဖြစ်၏။ နည်းမှန်သောအကြောင်းသတ်ဟူသည်မှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်၏ဟု ဗုဒ္ဓကမြွက်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ သီလမဂ္ဂင်၊ သမာဓိမဂ္ဂင်နှင့် ဘာဝနာမဂ္ဂင်ဟူ၍ သုံးမျိုးပါဝင်နေလေသည်။

ကာယဒွါရဖြင့် မကောင်းမှုကို မကျူးလွန်၊ ဝစီဒွါရဖြင့် မကောင်းမှုကို မကျူးလွန်၊ ယင်းသည် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တမည်၏။ ယင်းနှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံခြင်းသည် သမ္မာအာဇီဝမည်တော့၏။

စိတ်ဖြင့် မကောင်းမှုကိုမကျူးလွန်။ ယင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိမည်၏။ ထို့ကြောင့် မနောက်မဂ္ဂင် ၅ ပါး၊ ကာယကံတစ်ပါး၊ ဝစီကံတစ်ပါး၊ ကာယကံ ဝစီကံ တစ်ပါးဟု ကံ ၃ မျိုးဖြင့် ခွဲပြနိုင်သည်။

(အဋ္ဌသာလိနီ - ၁၃၂)

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ပညာမဂ္ဂင်။
- ၂။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝသည် သီလမဂ္ဂင်။
- ၃။ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိသည် သမာဓိမဂ္ဂင်။

မဂ္ဂင်ဟူသောအမည်သည် မဂ်တစ်ခုရရှိရန် အားထုတ်ရာ၌ လိုအပ်သောအရာ များ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်မျိုးမျိုးကို ခေါ်လေသည်။ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရရန် အားထုတ်သူ တစ်ဦးအဖို့ အင်္ဂါ ၈ ပါးနှင့်ပြည့်စုံစွာ အားထုတ်ရမည်။ အင်္ဂါ ၈ ပါးဟူသည် မဂ္ဂင် ၈ မျိုးကို ဆိုလိုသည်ဖြစ်ရာ ယင်း ၈ မျိုးထဲမှ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်၍ ယင်းသည် မဂ္ဂင်ဖြစ်၏။ အင်္ဂါ ၈ မျိုးလုံးကို ပြည့်စုံစွာရရှိထားသူကို မဂ်ရသူဟု ခေါ်လေသည်။

မဂ်ကိုရရန် အားထုတ်လိုသူသည် အင်္ဂါ ၈ မျိုးနှင့် ညီညွတ်လာသည်အထိ အားထုတ်နေရမည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသည်ဖြစ်ရာ ယင်း ၈ မျိုး၏ အတိမ်အနက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာကြရပေလိမ့်မည်။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကံအားဖြင့် ၃ မျိုးလုံးပါဝင်နေပြီး သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့်ပြည့်စုံရမည်ဟု ဆိုထားလေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ သံသရာမှ ထွက်မြောက် လိုသူတစ်ဦးသည် ကိုယ်အားဖြင့်၊ နှုတ်အားဖြင့်၊ စိတ်အားဖြင့် ပွားများရမည်။ သီလရှိ ရမည်၊ သမာဓိရှိရမည်။ ပညာဟုဆိုအပ်သော လက္ခဏာရေး သို့မဟုတ် နာမ်၊ ရုပ်ကို ကွဲပြားစွာဆင်ခြင်နိုင်ရမည် ဖြစ်လေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သီလနှင့်ပြည့်စုံပြီး သမာဓိအား ကောင်းသော ယောဂီသည် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ လက္ခဏာရေး ထင်လာအောင် ဆင်ခြင် ပွားများရမည်ဟု နားလည်ကြရပေလိမ့်မည်။

ဗုဒ္ဓ၏ ဆင်ခြင်ပွားများနေရမည်ဟူသော စကားသည် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလုပ် ဖြစ်ကြောင်း နားလည်သည်ဆိုလျှင် ဤဝိပဿနာပွားများသောအလုပ် သို့မဟုတ် မဂ္ဂင် ၈ ပါးနှင့်အညီ အားထုတ်သောအလုပ် သို့မဟုတ် သံသရာမှ ထွက်မြောက်သော အလုပ် သို့မဟုတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဖြတ်ရန်အလုပ်ဆိုသည်မှာ စိတ်အလုပ်ဖြစ်ကြောင်း သိနားလည်ရ ပေလိမ့်မည်။

အကျိုးရပ်ရန် အကြောင်းဖြတ်ရမည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ လူနှင့်သက်ရှိများသည် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံမှုကို ပြုနေကြသဖြင့် ယင်းအကျိုးကို ရရှိနေကြပြီး ဝိပါက်ဟု ခေါ်သော သံသရာလည်မှ ဖြစ်ရမည်ဟု အထက်၌ ဆိုခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ သံသရာလည်သော အလုပ်သည်လည်း ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ အလုပ်များဖြစ်ပြီး သံသရာဖြတ်သောအလုပ်သည်လည်း ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ အလုပ်သာ ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလား။ မည်သည့်အကြောင်းများသည် မည်သို့

အဓိပ္ပာယ်ရှိနေသည်ကို ဗုဒ္ဓက ခံယူထားသနည်းဟူ၍ ကျွန်ုပ်တို့ဦးနှောက်အတွင်း၌ မေးခွန်းပေါင်းများစွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။

မှန်၏။ လမ်းစဉ် ၃ မျိုးဖြစ်သော လက်ဝဲလမ်း၊ လက်ယာလမ်း၊ အလယ်လမ်း တို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ပထမ နားလည်ထားရပေလိမ့်မည်။

- ၁။ အလုပ်တစ်မျိုးမျိုးကို ဆောင်ရွက်ပြုလုပ် ကြံစည်ရာ၌ မျှော်လင့်ချက်များ၊ လိုလားချက်များတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း။
- ၂။ အစွဲအလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း။
- ၃။ မလိုလား၊ မစွဲလမ်းသော်လည်း စွဲလမ်း၊ လိုလားသော အဓိပ္ပာယ်သက်ခြင်း။
- ၄။ တုပခြင်း၊ မကျေနပ်ခြင်း၊ ရရှိသောအရာကို မစွန့်လွှတ်လိုခြင်းတို့ဖြင့် တမ်းတ မျှော်လင့်လျက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း။
- ၅။ နောက်တစ်ဆင့်တက်လိုသဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်း။

ယင်း အထက်ပါလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်နွယ်သမျှသော ဆောင်ရွက်မှုဟူသမျှကို လက်ဝဲလမ်းဟု သတ်မှတ်ရသည်။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ လမ်းစဉ်ဖြစ်၏။

- ၁။ နည်းလမ်းမမှန်သော ယောဂီကျင့်စဉ်များဖြစ်ကြသည့် အဝတ်မဝတ်သော အကျင့်များ၊ လူ့လောကနှင့် ရုပ်ဝတ္ထုများကင်းအောင် ကျင့်ခြင်းများ။
- ၂။ ကိလေသာကင်းစင်ရန်အတွက် မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းပန်းသောအကျင့်များ။
- ၃။ လူနှင့်လူ့ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်တကွ သတ္တလောကတစ်ခုလုံး၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှု စသည်တို့ကို ပစ်ပယ်၍ အစီအစဉ်မရှိသော မိမိ၏စိတ်ကူးယဉ်ဖြင့် ကျင့်ခြင်း၊ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းများ။

ယင်း အထက်ပါလုပ်ငန်းကို ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက် ပြုမှုကြံစည်ခြင်းသည် လောကမှထွက်မြောက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် မှန်ကန် သော်လည်း ကျင့်နည်းမမှန်ကန်သောကြောင့် အတ္တကိလမထအကျင့် သို့မဟုတ် လက်ယာ လမ်းစဉ်ဟု ဗုဒ္ဓက အမည်ပေးထားလေသည်။

အထက်ပါနှစ်မျိုးအနက် ပထမအမျိုးအစားမှာ သမားရိုးကျ သတ္တလောကသား တို့၏ အပြုအမူများဖြစ်ကြပြီး ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ သမားရိုးကျမှ ရုန်းထွက်လိုရာမှ ပေါက်ဖွားလာသောကျင့်စဉ်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ မှတ်သားကြရပေမည်။

ရိပ်သာများ၊ ကျောင်းများ၊ သာလာယံများ၊ ဇရပ်များ စသည့် အဆောက်အဦ များစွာတို့၌ ယောဂီများစွာတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ အရှေ့တိုင်း၊ အနောက်တိုင်းတို့နှင့်တကွ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တို့၌ တွေ့မြင်နေကြရသည်။ ယင်းယောဂီများစွာတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့၏မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော ရုပ်ဝတ္ထုအပိုင်းတို့၌ ယောဂီများဟုသာ ကျွန်ုပ်တို့ မြင်တွေး ခန့်မှန်းနိုင် သော်လည်း အမှန်စင်စစ် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သည့်အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်နေကြောင်း မသိနိုင်ချေ။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သံသရာမှထွက်မြောက်ရန် ကြိုးစားနေသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်မှာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအလုပ်သာဖြစ်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်ကို မသိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ရုပ်နှင့်စိတ်သည် ဒွန်တွဲနေသည်ဟူသော အယူအဆကို ဗုဒ္ဓ လက်ခံ ထားသည်မှန်သော်လည်း စိတ်သည်တွန်းအားအများဆုံးပါဝင်နေသောကြောင့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာသည်သာ အဓိက ပဓာနအခန်းမှ ပါဝင်နေလေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် လျင်မြန်သောစိတ်ကူးများအားလုံးကို ယေဘုယျအားဖြင့် အကောင်အထည် မဖော်နိုင်သည်မှာ ထင်ရှား၏။ သို့ဖြစ်ရာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအလုပ် ဖြစ်သော ယောဂီ၏အလုပ်များသည်လည်း ပျံ့နှံ့နေသော၊ အကြိမ်များစွာ အကူးအပြောင်း မြန်သော စိတ်ကိုထိန်းချုပ်ရာ၌ အလွန်ခဲယဉ်းကြောင်း ယောဂီအလုပ်ကို ကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းခြင်းဖြင့် သိသာနိုင်လေသည်။

သမာရိုးကျ သတ္တလောကသားများ၏အလုပ်၊ ထိုမှ ရုန်းထွက်လိုသော ယောဂီ ကျင့်စဉ်များ၏ အကျင့်စသည်တို့ကို လေ့လာပြီးနောက် တတိယနည်းဖြစ်သော မဂ္ဂင် လမ်းစဉ်အလုပ်တို့ကို ဆက်လက်လေ့လာကြရပေမည်။ ယင်းသို့မလေ့လာမီ ပထမ နားလည်ထားရမည့် အချက် ၃ ချက်ကို သတိမူကြရပေလိမ့်မည်။

- ၁။ စားသောက်ရန်၊ နေထိုင်ရန်၊ ကြီးပွားရန်၊ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောက်မှုတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြရသော သက်ရှိသတ္တလောကသားတို့ဖြင့် ဤသတ္တလောကကို တည်ဆောက်ထားသည်။
- ၂။ ယင်းသို့ တည်ဆောက်ထားရသော သတ္တလောကသားတို့သည် အလုပ်မလုပ်ဘဲ မနေနိုင်၊ မစားသောက်ဘဲ မနေနိုင်၊ မဝတ်ရုံဘဲ မနေနိုင်။ ခေတ်ကာလ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေးတို့ဖြင့် နစ်မွန်းနေကြရသည်။

